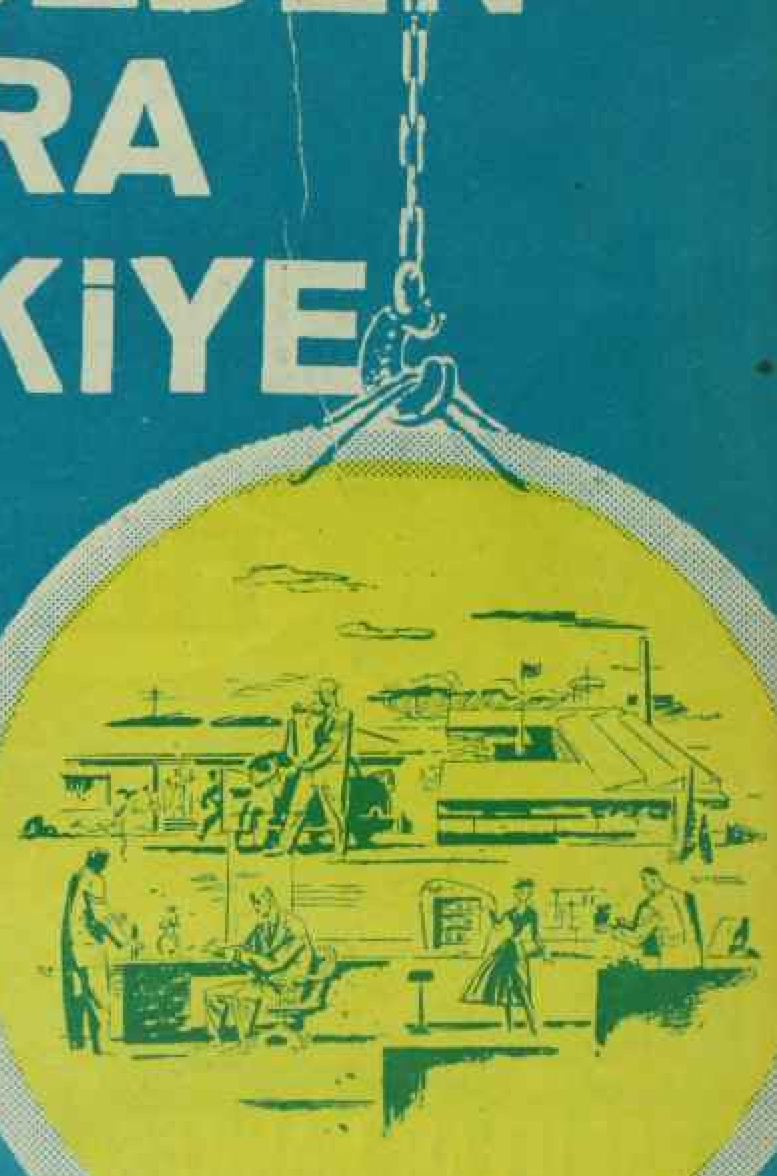
AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

29 ŞUBAT 1964
FİATI: 1 LİRA

BÜTÇEDEN SONRA TÜRKİYE



Suikasta Ait Ele Geçen Deliller


UĞUR K.
ÖMÜR BOYUNCA
ZENGİN VE ÇEŞİTLİ PARA İKRAMİYELERİ
AYLIK
GELİR
TÜRKİYE
VAKIFLAR BANKASI

Sayı: 506 Cilt: XXIX Yıl: 10

Sahibi
Mübin Toker

Yazı İşleri Müdürü
Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu
İç Haberler Kısmı: Metin Toker, Güneri Civaoglu, Egemen Bostancı (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir) - Dış Haberler Kısmı: Halûk Ülman - Magazin Kısmı: Jale Candan, Tüli Sezgin, Bibin Anter, Hüseyin- Korkmazgil - İş Alemi : Fasih İnal - Musiki: Daniyal Eriç - Fen: Daniyal Eriç - Yayınlar : İlhami Soysal - Sinema: T. Kakınç - Spor : Vildan Aşir Savaşır.

Resim
Ali Parmakerli

Fotoğraf
Hüseyin Ezer
Sungar Taylaner

Klişe
Doğan Klişe Öz Atölyesi
Tel : 11 70 15

Yazı İşleri
Rüzgârlı Sokak No 15/2
Tel: 11 89 92

İdare
Rüzgârlı Sokak No: 15/1
Tel: 10 61 96

Abone Şartları
3 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira

İlân şartları
Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak 1500 lira

AKİS Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği yer
Rüzgârlı Matbaa

Basıldığı yer

Hürriyet Matbaası

Ankara

Basıldığı tarih
28.2.1964
Fiyatı 1 lira

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Kendi Aramızda-

Sevgili AKİS Okuyucuları

Cumartesi günü bu mecmuanın bir mensubunu gazeteci Çalışma Bakanı Bülent Ecevit gördü. "Sizi tebrik ederim" dedi, «nefis bir gazetecilik yaptınız!" Meslekten olan ve meslekten olmayan binlerle okuyucumuzun suikast hadisesinin tam bir hikâyesini, onun düşündürdüklerini 24 saat içinde verebilmiş olmamız karşısında ifade ettikleri bu hisler Cumayı Cumartesiye bağlayan gece bu mecmuanın yazı işlerinde, mürettiphanesinde, matbaasında ve idare kısmında canlarını dişlerine takıp çalışanlar için mükâfatların en kıymetlisini teşkil etti.

Bir okuyucumuz «AKİS. işte bu AKİS'tir" diye telefon etti. Gerçekten de her tarihi hadiseyi Türkiyede pek çok kimse, en doğru ve tafsilâtlı şekliyle daima AKİS'te okumuştur. 27 Mayısı, ilk veren dergi AKİS olmuştur. G sayımızı halk, matbaanın kapısında, ekmek almak için kuyruğa girmiş gibi kuyruğa girerek beklemiş, mürekkebi kurumadan kapışmış ve hadisenin bütün hikâyesini öğrenmiştir. 22 Şubatın ertesi günü. kapağında Harp Okulunu teftiş eden İnönünün yanında Aydemiri gösteren bir resimle çıkan AKİS o gecenin tafsilatıyla birlikte hadisenin içyüzünü vermiştir. 21 Mayıstan hemen bir gün sonra. AKİS okuyucuları gene herkesten evvel ve herkesten teferruatlı şekilde o gece olup bitenleri öğrenmişlerdir. Son olarak. Suikastın akabinde hadise yerine giden, sonra bütün gelişmeyi çeşitli açılardan takip eden AKİS ekipleri Cuma gecesi saat 22'de matbaada toplanmışlar ve Cumartesi sabahı okuyucularımızın eline geçen mecmuayı "Kendi Aramızda"sıyla. "Haftanın İçinden" iyle, "Kulağa Küpe" siyle, bol resimleriyle, metin yazıları ve çerçeveli yazılarıyla hazırlamışlardır.

Bu, hadiseye tutulan ilk kuvvetli ışık olmuştur.

AKİS'in o sayısında Metin Tokerin yazdığı "Memleketin Hayrı" başlıklı yazı bu hafta Türkiyede günün konusudur. Yazıyı çeşitli çevreler çeşitli, şekillerde tefsir etmişlerdir. Ama tartışılamayacak olan nokta, o başyazıda belirtilen düşüncelerin önemidir. AKİS'in bu sayısında Metin Toker "Bu A.P. ne olacaktır?" sualini, hadiseleri bir defa daha dikkatle inceledikten sonra sormakta ve bunun cevabını da cesaretle, açıkça vermektedir. Gene kızanlar olacaklar, gocunanlar gene homur homur homurdanacaklardır. Ama görünen bir yolun sonunu zamanında söyleyenlere kızmak değil, aklı başa toplayıp gerekeni yapmak lâzımdır.

Yakın geçmiş şahittir ki, sonra gerçekten çok geç oluyor.

Saygılarımızla
AKİS

İçindekiler

Günlerin getirdiği

Yurttan Akisler

Reformlar______Haftanın başlarında Ankarada Siyasal Bilgiler Fakültesinde yapılan bir seminerde "Tapulama Kanunu" ile "Tarım ve Toprak Reformu" meseleleri tartışıldı.

Fakültenin Profesörler odasında toplanan bilim adamları, profesörler, plâncılar ile politikacılar zaman zaman hayli sertleşen konuşmalar yaptılar.

Seminerin başlarında, konuşmaların ağırlık merkezini "1274 sayılı Arazi Kanunu" nun yürürlükte olup olmadığı meselesi teşkil etti. Yargıtay Başkanı Recai Seçkin, Medeni Kanunun bu kanunu ilga etmediğini ve bu sebeple Arazi Kanununun yürürlükte olduğunu söylerken, Galip Esmer tamamen aksi bir tezi savunarak son derece ilgi çekici bir konuşma yaptı ve :

"___sayın Yargıtay Başkanının ve Adalet Bakanının birbirine zıt olan görüşlerini gazetelerde açıklamaları, biz tatbikatçıları tereddüde sevketmiştir. Arazi Kanunu yürürlükte ise, Ankarada Radyoevinden Kavaklıdereye kadar sıralanmış olan evlerin, apartmanların ve binaların yıkılması gerekir. Zira bu saha, bir arazi-i emriyedir. Arazi Kanununa göre arazi-i emriye sahalarına bina yapılamaz. Ayrıca bu bölgede yapılan ipotek muamelelerinin iptal edilmesi icab etmektedir" dedi.

Esmerin konuşmasında ileri sürdüğü fikirler bir türlü sonuca bağlanamadı.

Seminerde üzerinde durulan bir diğer mesele de tarım reformunun mu, yoksa toprak reformunun mu önce yapılması gerektiği meselesi oldu.

Bu konu ile ilgili olarak Devlet Plânlama Teşkilâtı uzmanlarından Faruk Erdem, bugünedek tarım reformu mu yoksa toprak reformu mu diye bir fasit dairenin etrafında dönüldüğünü ve bu sebeple boş yere zaman harcandığını, toprak reformunun hiç bir hazırlığının yapılmamış olduğunu ileri sürerek:

"— Tarım reformu diye bir şey yoktur. Tarım politikası ve toprak reformu vardır. Tarım politikasının başarılı olması için toprak reformu şarttır. Toprak reformu yapmazsanız, tarım politikanız iflâs eder. Toprak reformu yapılmadıkça, tarım reformu adı altında yaptığınız sulama v.s. işlemler hovardaca bir israftan başka bir şey değildir. Bunlar için kitap okumağa lüzum yok, biraz sağduyu sahibi olmak yeter. Fakat ille tarım reformu diyenlerin bir arka düşünceleri vardır" dedi.

Tapulama Kanununun toprak reformuna tesirleri, konusunda bir konuşma yapan Doçent Safa Reisoğlu ise. bu kanunun Cumhurbaşkanı tarafından geri, çevriliş sebepleri üzerinde durarak kendince daha mutedil bazı hal çareleri tavsiye etti.

Seminerde okunan Cumhurbaşkanının veto gerekçesine göre Tapulama Kanunu yurtta hukuk istikrarını tesisten uzak, eşitsizlik getirici hükümler bulunan bir kanundur.

Seminerde ayrıca milletvekilleri ve Tabii Senatörler de söz aldılar.

Sanayi — Haftanın başlarında İstanbul Sanayi Odası tarafından bir bildiri yayınlanarak. Odanın, yeni vergi kanunları ve teşhir sistemi karşısındaki tutumu açıklandı. Bildiride Sanayi Odası, İnönü Hükümetinin vergi politikasını desteklediğini belirtmektedir. Bildiri kısaca şöyledir:

"Vergi tadil tasarıları içinde kaçakçılığı önleyecek bir tedbir olarak sevkedilen vergi ilânı müessesesinin tatbikatında çok hassas davranılması lâzımdır, önleyici tedbirler alınmadığı takdirde Tanzimattanberi memleketimizde yer etmiş bulunan jurnalciliğin bu vesile ile çok kötü tezahürlerine maruz kalabileceğimizi unutmamalıyız. Cemiyetimizi moral bir çöküntüye götürebilecek yersiz ve asılsız ihbarda bulunanların cesaretini kıracak müeyyidelerin de kanun tedvini sırasında maddeler arasında bilhassa yer alması gerekmektedir.

Diğer taraftan vergi kaçakçılığını' önleyebilmek için aleniyet tedbirinin asla kâfi olmadığı, piyasada kaçakçılığın özellikle muayyen sınıfların vergi muaflığında ve faturasız ticarete imkân veren sahalarda aranması lâzım geldiği kanısındayız."

Bayındırlık — Uzaya uzaya yılan hikâyesine dönen İstanbul Opera Binası inşaatı nihayet 1965 yılında hizmete girebilecek.

Binanın inşaatına ilk olarak 1946 yılında İstanbul Belediyesi tarafından başlanmış, ancak Belediye bütçesinin hayli açık vermekte oluşu ve malî imkânsızlıklar sebebiyle bir türlü tamamlanamamıştı. Yıllarca Taksimin en göz alıcı noktasında sırıtan yarım beton direkler daha sonra Bayındırlık Bakanlığı yetkililerinin dikkatini çekmiş ve inşaatı bu Bakanlık devralmıştı. Aradan geçen uzun süre içinde bina için yeniden keşif yapıldı, projeler bugünkü modem mimari, sahne, ve tiyatro tekniğine göre yeniden hazırlandı.

75 milyon lirayı bulacak olan inşaatın gerekli fi-

nansmanı ve yurt dışından getirilecek olan malzeme karşılığı döviz ayrılmış bulunduğundan, binanın önümüzdeki yılın sonlarında veya en geç 1966 yılında temsillere açılacağı sanılmaktadır.

Bina, tiyatro ve opera temsillerinin dışında toplantı konser, konferans gibi faaliyetlerde de kullanılacaktır. Opera binasının en büyük özelliklerinden biri de elektrikle işleyen mekanik sahne tertibatıdır ve sadece bu tesisatın mali portesi 10 milyon lirayı bulmaktadır.

Seyahatler______Bundan kısa bir süre önce Avrupaya gitmiş bulunan Hazine Genel Müdürü Zeki Toker ile Merkez Bankası Genel Müdür Muavini Naim Talu bu ayın sonlarında yurda döneceklerdir. Toker ve Talu bu gezilerinde Konsorsiyuma üye devletlerin temsilcileri ile görüşmekte ve 1964 programının dış finansmanı meselesi ile ilgili olarak ön temaslar yapmaktadırlar

Basın___İzmir Emniyet Müdürü Hüseyin Taluy geçen haftanın sonunda İzmir Gazeteciler Sendikası lokalinde basın mensupları ile yaptığı bir sohbet toplantısında AKİS'e ateş püskürdü..

Oysa c günkü toplantı, Taluyun İzmir basınına karşı aldığı tedbirlerle ilgiliydi. Gazetecilerin haber alma imkânlarını kısıtlayıcı nitelikte olan bu tedbirlere göre İzmirde, en küçük karakoldan amirliklere kadar müdürlüğe bağlı bütün emniyet teşkilâtı, basına haber vermemek için azami titizliği gösteriyorlardı. Gazeteciler tedbirin nedenlerini bütün gayretlerine rağmen çözemiyerek Emniyet Müdürünün kendisinden sormuşlar ve Taluvdan sadece :

"— Bu doğrudan doğruya Valinin emridir" 'cevabını almışlardı. Gazeteciler bunun üzerine Vali Enver Saatçigile başvurdular. Ama Saatçigilin cevabı da en az Taluyunki kadar garipti. Vali, gazetecilerin sözlerini hayretle dinledikten sonra :

"— Allah Allah... Benim böyle bir karardan haberim yok! Bir konuşayım da sebebini öğrenelim bakalım" dedi.

Mesele büsbütün karışmış, basın mensupları şaşırmışlardı. Tekrar haber alma kaynaklarını zorladılar. Ama cevap hep ayni oluyordu :

"— Müdür beyin kati emri var, haber veremeyiz."

Tedbirlerin nedeni ancak haftanın sonlarında anlaşılabildi. İzmir Gazeteciler Sendikası lokaline gelen Taluy, elindeki AKİS dergisinden kendisi ile ilgili satırları okuyarak bu mecmuaya bol bol çattıktan sonra oradan ayrıldı. Hazret.AKİS'in 8-10 satırlık bir haberinden alınmış, bütün emniyet teşkilâtını, basın için yasak bölge haline getirmiştir.

Dünyadan Akisler

A.B.D. — Ne hikmettir bilinmez, bu hafta içinde New York'tan gelen haberlerin çoğunluğunu, çok ilgi çekici polis olayları teşkil etmektedir. Bunların içinde en önemlisi de, Meksikanın Bolivyadaki Büyük Elçisi Sinyor Sanvador Pardo-Bolland'ın, bir esrar kaçakçılığı şebekesinin başı olarak, New York'un alışveriş merkezindeki Pennsylvania istasyonunda yakayı ele vermesidir. Olaya, Uruguay Dışişleri Bakanlığı görevlilerinden Juan Aritzi'nin de ismi karışmıştır. Şimdi. Lâtin Amerika devletleri kendilerini bütün dünyada çok zor duruma düşüren bu pirincin taşını ayıklamaya çalışmaktadırlar.

New York'tan gelen ikinci bir ligi çekici haber ise, 39 numaralı itfaiye istasyonunun, keyiflerine pek düşşün bazı itfaiye çavuşları ve erleri tarafından umumhaneye çevrilmesidir. New York İtfaiye Müdürü Edward Thompson'un açıkladığına göre, 89 numaralı istasyonun vatakhanesi, gece olunca, kaldırım yosmalarının işgaline uğruyormuş. Tabii, bu İstasyon mensuplarına derhal işten el çektirildiği bildirilmektedir ama, bu arada atı alan Üsküdarı çoktaan geçmiş!

Boks -____Cassius Clay dünya ağır siklet boks şampiyonluğunu dev zenci Sony Liston'un elinden aldı. Yeni şampiyon maçtan önce :

"— Ben şampiyon olmak için doğdum. El kalkmıyacak kadar yakışıklıyım. Bir kelebek kadar hafifim, fakat bir arı gibi sokarım" diye bağırıyordu.

Clay gerçekten nefis bir maç çıkararak "çirkin ayı" diye bahsettiği Liston'u 7. raundda teknik nakavtla yendi.

Clay maçtan sonra halkın çılgınca alkışları arasında, bir yandan dansediyor, bir yandan da "ben dünyanın kralıyım" diye haykırıyordu.

Mahalli Boks Komisyonu Clay'a bu taşkın hareketlerinden dolayı 2 bin 500 dolarlık ceza kesti.

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI
Yıl: 10 29 Şubat 1964 Sayı: 506 Cilt: XXIX

YURTTA OLUP BİTENLER





İnönü suikastten sonra bir sergide ve kalabalık arasında
En emin muhafız : Halkın sevgisi

Mîllet

Sıhhat alâmeti

İsmet İnönünün muarızları bulunduğu herkes tarafından biliniyordu. İsmet İnönüyü herkesin sevmediği de muhakkaktı. Ama Suikast Hadisesinin bir haftalık akisleri bu memleket, bu millet ve bu toplum için iftihar Verici olmuştur.

Kinleri, gülümsemek isteyen dudaklarının takallüsünden belli pis politika erbabım, Mesut Sunanın eli arkasındaki asıl kolun sahiplerini, o çevrenin kalemlerini bir tarafa bırakınız. Onlar, "Ah, nasıl üzüldük, nasıl üzüldük.." sayhalarını herkesten daha yüksek perdeden çıkarmaya gayret etmektedirler; Korkaktırlar, alçaktırlar, ahmaktırlar. Korkaktırlar, başlarına bir şey gelmesinden ürkmektedirİcr. Alçaktırlar, teşvik ettiklerini şimdi ilk kendileri suçlamaktadırlar. Ahmaktırlar, sayhalarıyla herkesi kandırabileceklerini sanmaktadırlar. Ama türk milleti, kadınıyla ve çocuğuyla, erkeği ve kadınıyla, genci ye yaşlısıyla bu iyi, bu güzel ve bu asil türk milleti bir anda suikasta, suikastçıyı, onu yaratanları, itenleri telin etmekte birleşmiştir, "İsmet Paşaya kurşun sıkmak!" Türkün aklı bunu almamıştır, bunu almamaktadır. Buna vicdanı isyan etmektedir. Bu, kökü tarihte çok derin bir millet olduğumuzun yeni bir delilini vermiştir. Bundan dolayı gururluyuz.

Basit ve aşağılık politika erbabının yanında her partiden, her siyasî görüşten politikacının hadise karşısında derin, candan ve samimi bir üzüntü duymuş olması da Türkiyede bu çeşit bir siyaset anlayışının tasvip görmediğini ispat etmiştir. Türk milleti, beyaz saçlı bir başa Uşakta taş atıldığı zaman nefretle irkilmişti. Şimdi ona kurgun sıkılmaya kalkışılmasının infiallerin en derinini uyandırmamasına imkân mı vardır. Daha hadisenin duyulduğu gece yurdun dört bir köşesinden Başbakana telgraf yağması ve ilgililerin bildirdiğine göre bunların şimdiye kadar hiç görülmemiş bir sayıyı bulması toplumda beliren tepkiyi görmeye yetmelidir.

Bundan herkesin alması gereken bir ders vardır. Bir milleti» politikacıları eğer o milletin lâyığı olmazsa politikanın kendisi itibarsız hale geliyor. Bugün, hadisenin politikayla ve politikacılarla doğrudan ilgisi muhtemelen bulunmadığı halde çok kimsenin "Canım, bu mu politika!" diye irkilmesindeki sebep bundan başka bir şey değildir.

Suikast

Zincirin halkaları

Bugünlerde Ankarada, Şahingiray ailesi için hayat o kadar parlak görünmemektedir. Şahingiraylar iki kişidir. Erkeğinin adı Cehdi Şahingiraydır, hanımınınki Özel Şahingiray.

Özel Şahingiray Celal Bayarın bir yetiştirmesidir ve onun Cumhurbaşkanlığı devrinde Çankaya Köşkünde kütüphanecilik yapmaktaydı. 27 Mayıs sabahı subaylar Celâl Bayarı tevkif etmeye geldiklerinde ve Celâl Bayar gitmemek için kendini yere attığında su-

HAFTANIN İÇİNDEN

Bu A.P. Başını Yer

Metin TOKER

Hiç kimsenin sesini çıkaramadığı bir devirde, çok kimsenin kafasını sallamakla yetindiği günlerde D.P. nin kapatılması için teşebbüse geçilince ben "D.P. kapatılmamalıdır" dedim. O sıralarda, bugün A.P. yi ele geçirmiş olanlardan bir takım İhtilalin bir Kuvvetli Adamıyla birlikte tertip yapmakla meşguldü ve ona dalkavuktuk ediyor, gazetelerinde onu göklere çıkartıyor, askeri idarenin devam etmesi tezini savunuyordu. Zaten D.P. nin kapatılması o tertipçilerle bir takım aklıevvellerin müşterek gayretleri sonucudur. Tertipçiler. D.P. kapatılıp da onun yerini bir başka teşekkül aldı mı onun başına rahatça geçebileceklerini D.P. de oynatamadıkları atlarını oynatabileceklerini zira her biri D.P. nin beşinci, onuncu sınıf, çurçur adamlarıydı hesaplıyorlardı. Onlar hesaplarında muvaffak olmuşlar, ortaya A.P. diye, bütün siyasi tarihimizde seviye itibariyle görülmemiş bir teşekkül çıkarmışlardır. Aklıevveller ise D.P. yi kapattırırlarsa zorlu bir rakipten kurtulacaklarını düşünüyorlardı. Onlar, tabii hayâl sukutuna uğramışlardır.

Onun için, parti kapatmanın bir fayda sağlamayacağını bilirim. Parti kapatmanın daima aleyhinde vaziyet aldığımı da bu mecmuanın okuyucuları bilirler. Bünyevi rahatsızlıkların arızî tedbirlerle tedavi olunamayacağı muhakkaktır. O yüzden, beni A.P. nin kapatılmasını istemekle suçlamaya kalkışmanın bir faydası yoktur.

Ama, A.P. ne olacaktır? Suikast Hadisesi "A.P. Meselesi"ni memleketin bir büyük meselesi olarak şu anda fin plâna çıkarmıştır. Feryat da edilse, küfürler de savrulsa, yavuz hırsızın ev sahibini bastırmak istemesi tertibi gürültü ve patırdı da koparılsa gerçeklere ta karşıdan, cesaretle ve aklın, mantığın gözleriyle bakmak saati gelip çatmıştır. Bu haliyle A.P. nin, seçtiğimiz hayat tarzı içinde yeri olmadığı neticesine bugün memleketin sağlam kuvvetleri varmıştır, yarın ilgili kazal merciler konunun üzerine eğilmek durumunda kalacaklardır. Onlar da ayın neticeye vardıkları takdirde hiç kimse derin bir hayrete düşmemelidir. Görünen köyün kılavuz istemediği, birim pek kıymetli bir atasözümüzdür.

Onun için her şeyi bugünden ciddi şekilde düşünmek t adsız çok durumu önlemenin tek yoludur. A.P. nin bir taktiği vardır: Azar, azar, azar. Sonra, yarattığı ortam bir patlamaya yol açar. A.P. hemen süklüm püklüm olur. Lâfla, almadığı variyet yoktur. Kötü hadiseyi telinde herkesin önüne geçer, tebliğler yayınlar, iyiniyet gösterisi yapar, hattâ saflarında temizliğe girişir, ihraç kararları verir, ihraç ettiklerini en ağır tekilde suçlar. Bu, suların durulduğu inancına varılıncaya kadar sürer. O zaman A.P. eski A.P. olarak tekrar ortaya çıkar. Bu, AP nin iplerini ellerinde tutanların nazarında bir kurnazlıktır.

Memleket öyle bir noktaya gelmiştir ki bu oyunun oynanmasına artık müsaade edilmeyecektir. Bu oyunu A.P. oynamakta devam ettiği ve mukadder akıbetine maruz kaldığı takdirde Türk Demokrasisi yoluna gene devam edecektir, A.P. seçtiğimiz hayat tarzının "lâzimi gayrı müfarık = olmazsa olmaz"ı değildir.

Bir memlekette, hele. kırk sene önce de olsa devrim yapılmış, bünye değişikliği gerçekleştirilmiş olursa o toplum içinde çeşitli cereyanlar bulunur. Bunların içinde zararlı, hattâ tehlikeli olanlar da vardır. Bunların hepsi yenilebilir, alt edilebilir. Eğer, bunların mihrakı haline gelmiş bir teşekkül memleketin siyaset hayatında birinci derecede önemli rol oynamazsa. Bu birinci derecede rollerden biri İktidardır, ikincisi Muhalefettir. 1950'yi hemen takip eden ilk yıllar İktidarın tâ kendisi gericiliğe, yobazlığa, devrim aleyhtarlığına prim vermeseydi, o İktidarın Bakanları devrimler arasında "tutan devrimler-tutmayan devrimler" tefrikini yapmaya kalkışmasalardı hep suyun altında kalmış bir zümre orada kalmakta devam eder, bir gün boğulur, kaybolur giderdi. Bir iktidarın ve onun arkasındaki bir koca zümrenin böyle bir yolu tutmuş olmasıdır ki gazeteci Yalmana yapılan "Malatya Suikasttı'nın Türkiyede ortamını yaratmıştır. O devrede, artık tetiklere uzanan «ilerin çıktığını görünce D.P. nin idarecileri akıllarını başlarına toplamışlar, tavizci grupu ve "Demokrasi, kelle başına oydur" prensibinin savunucularını işbaşından uzaklaştırmışlar ve bir mutlu dönüş yapmışlardır.

Ama sonradan, "Sabık Başbakan olmam!" tarzında bir iptidai inat devrin Kudretli Adamına musallat olunca ve D.P. her iktidarın tabii yıpranmasına maruz kalıp da makbul yollardan seçim kazanma şansım yitirince İktidar gene yılana sarılmıştır. Yılanın D.P. yi de, onun başlarını da ne hale getirdiği herkesin gözleri Önündedir.

A.P. bugün o D.P halindedir. Yalnız siyaset hayatımıza değil, kendisine de bir çeki düzen verecek tek çare olan Siyasi Partiler Kanununa karşı canım dişine takmış mücadele etmektedir. "Canım efendim, demektedir, partilinin biri bir yerde bilmem ne yaparsa bundan dolayı milyonlarca namuslu, dürüst vatandaşın içinde toplandığı bir koca parti cezalandırılır mı?" Bu sualin cevabı, "Evet"dir ve A.P. tamamile emin olmalıdır: Cezalandırılacaktır. O parti hakkında Anayasa Mahkemesi mutlaka harekete geçecektir. Zira bir partili, bir yerde bilmem ne yapabilir. Eğer o parti bunu tasvip etmiyorsa, bu tarz davranışların ve davranışlarda ifadesini bulan cereyanların mihrakı değilse hareketi reddeder, bahis konusu şahsı reddeder, Anayasanın temel prensiplerinden yana vaziyet alır. Siyasi Partiler Kanunu bunu yapmayan partiyi sorumlu tutmaktadır. Bunu yapanı değil. O halde?

Ama A.P. tavşana kaç, tazıya tut diyecek, Mesut Sunayı yaratan ortamı Salt Sina Yücesoy ile besleyecek, sonra bu memleketin kaderinde, siyaset hayatında söz sahibi olacak! A.P. Salt Sina Yücesoya ne yapmıştır, lütfen söyler misiniz? Bu yolda gitmek A.P. nin iktidarı bulmasını sağlamayacaktır. Bir parti o yolda sadece belâsını bulabilir ve yolun yolcusu olursa, o yolcular bu belâyı mutlaka bulacaklardır.

Bu sözleri ağır bulmak kabildir. Ama, arabanın dingili kırılmadan yol gösterenler asıl dostlardır. Bu sütunlardan D.P. ye "Düşeceksiniz, hem fena düşeceksiniz. Aklınız varsa paraşütünüzü açınız denmiştir. İkazın karşılığı hiddet ve şiddet oldu.

Fakat bu, sukutu önlemedi.

bayların üzerine bu Özel Şahingiray, elinde bir kitap açacağı ile hamle yapmıştır. Şahingiraylar o sırada, Bayarın Çankaya Köşkü içinde kendilerine tahsis ettiği bir evde oturmaktaydılar. Cehdi Şahingiray da İş Bankasına yerleştirilmişti.

Sonradan A.P. - tabii - Özel Şahingirayı İstanbuldan senatör adaayı göstermiştir ve bugün Özel Şahingiray AP. nin bir İstanbul Senatörü olarak Parlâmentoda bulunmaktadır. Cehdi Şahingirây da Ankaradaki ziyadesiyle muteber Adalet gazetesinin yazarlarından biridir.

Şimdi Şahingiraylar, evlerinin kapısı ne zaman çalınsa bir küçük heyecan geçirmektedirler. Zira hizmetçileri Hediyenin kocası ve kendi çocukları olmadığından evlât edindikleri çocuğun babası Niyazi Akyüz tevkif edilmiştir.

Akyüzler, tıpkı Şahingiraylar gibi Celal Bayarın hayranıdırlar. Hediye Akyüz uzun zamandır Şahingirayların yanında çalışmaktadır ve evde hep. Kayseri hatırlanılarak ahlar, uflar çekilmektedir. Eski iyi günler hasretle anılmaktadır. Bayarın Kayseriden çıkıp da Ankaraya gelişinde ve evine gidişinde Akyüzler büyük hizmet etmişlerdir. O hâdiselerde Niyazi Akyüz eski Cumhurbaşkanının bir nevi muhafızı gibi görünmüştür.

Niyazi Akyüzün "tevkif edilmesindeki sebep İnönüye suikast hadisesinde birinci derecede önemli bir rol oynamış olması ve bu hususun suikastçı Mesut Suna tarafından itiraf edilmiş bulunmasıdır.



Suikastcı Suna Adliyeye sevk ediliyor
Hesap saati çalınca

Hadiselerin ilk gösterdiği, suikast zincirinin halkalarının doğrudan doğruya AP ye değil ama Kayseriye, daha doğrusu Kayseri Cezaevine bağlandığıdır. Mesut Sunanın Kayseri Cezaevinin tanınmış ziyaretçilerinden biri olduğu tesbit edilmiştir. Suikastçı, ora sakinlerinden İbrahim Kirazoğlunun meşhur babası Kiraz Hocayı da iyi tanıdığını itiraf etmiş ve kendisini "dinimizin bir büyüğü" olarak pek saydığını söylemiştir.

Mesut Sunaya İnönüyü öldürürse, eğer İnönü günahkârsa zaten bundan dolayı kendisine günah yazılmayacağı, yok İnönü günahkâr değilse onun sevaplarının kendisini de kurtaracağı temin edilmiş, böylece cennetteki yeri hakkında hiç bir şüphe beslemesine mahal olmadığı yetkililerce bildirilmiştir.

Emniyet çalışıyor

Mesut Suna suikast hadisesinden yarım saat sonra, muhafaza altında, bir otomobil içinde Emniyet 1. Şubeye götürüldü. Suikastçının hadise yerinden süratle uzaklaştırılması iyi oldu. O sırada hâdise bütün Ankarada henüz duyulmadığından Başbakanlığın önü pek çok kalabalık değildi. Buna rağmen emniyet kuvvetleri Mesut Sunayı, kendisini linç etmek isteyenlerin elinden zorlukla kurtardılar. Mesut Suna 1. Şubeye girerken de hayli hırpalandı. Halk "Alçağa ölüm!" diye bağırıyordu. Suikastçı 1. Şubede üst kattaki bir odaya alındı. Bu odanın pencereleri arka tarafa bakmaktadır ve umumiyetle ilk sorgular burada yapılmaktadır. Odanın ortasında bir iskemle, kenarda bir tahta koltuk ve kanape vardır.

İlk sorgu Emniyet 1. Şube Müdürü Vasıf Erüstünün nezaretinde yapıldı. Üç gün-süren sorgularda zaman zaman Emniyet Genel Müdürü Ahmet Demir, Ankara Emniyet Müdürü Ali Ulvi Sulikioğlu ve Emniyet Müdür Muavini Semih Beşkardeş de hazır pulundular. Adalet Bakanı Sedat Çumralı- ve İçişleri Bakanı Orhan Öztrak olup bitenlerle bizaat ve yakından ilgilendiler.

Mesut Suna 1. Şubeye getirilmesinden evvel, yakalandığında, iki hususu herkesin önünde söylemişti: 27 Mayısa karşı olduğundan dolayı İnönüye kurşun atmıştı ve silâhını 27 Mayısta tedarik etmişti. Buna mukabil bu silâhı nereden aldığını hatırlamıyordu. İnönüyü öldürmeye silâhını aldığı günden beri. yani 27 Mayıstan itibaren niyetlenmişti.

Halbuki suikastçı sorgusunun daha başında bülbül gibi silâh hikâyesinin

doğrusunu söyledi. Tabancasını ne zaman, kimden, kaç paraya aldığım bildirdi, İnönüyü öldürmeye silâhını aldığında azmettiğine, silâhını ise hadiseden sadece altı gün önce aldığına göre azmettirilme hadisesi yeniydi, her halde 27 Mayıs değildi. O zaman tahkikat, Mesut Sunanın kimler tarafından ve nasıl azmettirildiğinin araştırılması faslına intikal etti.

Küçük suç ortakları

Mesut Suna önce üç, sonra bir daha ilâve ederek dört suç ortağının adını verdi. Bunlar, haftanın ortasında tevkif edildiler. Bunlardan Sabri Cinai tabanca alışverişinde aracılık etmiştir. Ali Deveci bu tabancayı satan adamdır. Yunus Erseven ise Mesut Sunanın Kayseri Fabrikasındaki en yakın arkadaşıdır. Bunların hepsi, İnönüye düşmanlıkta birleşmişlerdir Ağızlarındaki lâf "27 Mayıs"tır. Ama asıl, bunların hacı ve hocaların tesiri altında oldukları hissedilmektedir. 27 Mayısa düşmanlıkları, bu hacı ve hocaların velinimetleri olan, onların ellerini öpen sahte dindar politikacıların o tarihte bertaraf edilmeleridir. Bu fanatikler inönüyü, putlarını kıran adam gözüyle görmektedirler. Hisleri ve kafaları bu olan adamların, bir küçük tahrikle harekete geçirilmelerindeki kolaylık tahkikatı yapanların dikkatinden kaçmamıştır. Bütün sorgular esnasında Mesut Sunanın tekbirler getirmekte, Allahtan ve Peygamberden bahsetmekte, oluşu da müşahede edilmiştir. Cennet ve cehennem lafları suikastçının âdeta dil pelesengidir.

Bu hususiyetin itibariyle suikast hadisesinin siyasî olarak tahrik edilmiş' bir yobazlık eseri olduğu yolunda umumî efkârın kanaati açıklanan bilgiler sayesinde kuvvetlenmiştir.

Ailesi gelince..

Mesut Sunanın mukavim bir insan olduğu, sorguların daha başında anlaşıldı. Suikastçı olarak Mesut Sunayı seçenler yanılmış değillerdi. Suna önce, doldurulmuş bir plâk gibi hep aynı şeyleri tekrarladı ve bütün gayretlere karşı koydu. Fakat bir ara ağzından kaçırdığı "Başka kimleri tevkif ettiniz?" sözü polis için kıymetli bir ipucu oldu. Mesut Suna tevkif edilmesini, yakalanmasını istemediği bazı kimseleri koruyordu. Sonra, yavaş yavaş, Kayseride hacı ve hocalarla münasebeti olduğunu onların telkinlerine önemle kulak verdiğini, pek mutekit bulunduğunu anlattı. Mesut Sunanın kimlerle teması olduğu çeşitli kollardan araştırıldı. Suikastçı AP de kayıtlı olmadığını bildiriyordu. Gerçekten de böyle bir kayda rastlanmadı. Kendi tipindeki insanların çoğu gibi koyu bir AP sempatizanı olduğu ise çevresindeki herkes tarafından biliniyordu ye zaten bunu kendisi de inkâr etmiyordu.

Mesut Sunanın. dili, annesi ile eşi ve çocukları Ankaraya getirildiğinde açıldı. Ermeniden dönme olan anası suikastçıya fena halde çattı ve böyle bir işe niçin giriştiğini sordu. Eşi ve çocukları da hiç iltifatkâr lâflar söylemediler. Hepsi birden "Yaktılar seni!" diye Mesut Sunayı kınadılar. Fakat



Suikastçının karısı ve çocukları
Kurşunu asıl yiyenler

Kulağa Küpe

İŞKİL!

Geçen haftaki AKİS'in başyazısının son paragrafı:

"Hadisenin *tahkikat ne getirecektir,* bugünden *söylemek imkânı yoktur. Ama Mesut Sımanın hangi melanet yuvasıyla irtibatı tesbit edilirse o yuva ve onun bütün sorumluları artık* en *büyük şiddetle mutlaka takip edilecek, yuva kökünden kurutulacaktır."*

Aman efendim A.P, de ve bilhassa onun "beğ"ler grupu tarafından temsil edilen kanadından bir feryat, bir feryat:

"A.P. yi tehdit ediyorlar. A.P. ye kimse dokunamaz! A.P. nin şahsında, namuslu ve dürüst olduklarından, hele suikast gibi bayağının bayağısı bir isle ilgilendiğinden kimseni» şüphe edemiyeceği milyonlarca vatandaş nasıl olur da , suçlu sandalyasına doğru itilebilir.. Bu, suikast kadar iğrençtir. A.P. böyle bir teşekkül deyidir. Kanunlar A.P. ye büyük bir siyasi teşekkül olarak, çalışmak hakkım tanımıştır. Tertipler ve iftiralar en az suikast kadar menfurdur. Vallahi billahi biz yapmadık. Vallahi billahi bizini, alâkamız yok. Bizi nasıl, tehdit edersiniz?"

Ayol, bu feryatlardan çıkan sadece bir itiraftır: A.P. bir melanet yuvasıdır ?

Acaba, bunu *mu söylemek, istiyorlar?*

Mesut Suna, arkadaşlarının isimlerini verdiğinde bile bir nedamet hissi göstermekten uzak kaldı. Sanki kendisine bu görev gökler tarafından verilmişti'!

Mesut Suna ve üç arkadaşı hakkındaki tahkikat evrakı polis tarafından Salı günü Ankara C. Savcılığına gönderildi. O gün suikastçılar tevkif olundular. Çarşamba günü Şahingirayların mutemet adamı Niyazi Akyüz ortaklarının yanına gönderildi.

Ankarada yapılacak olan duruşma mümkün olduğu kadar çabuk başlayacak ve süratli görülecektir. Asıl ilgi çekecek bir takım hususların bu duruşma sırasında açığa vurulacağı **ve**

KOMEDİ

İnönüye kurşun atıldığı Cuma günü. Öğleden sonra. Başkentte bir kadın berberinin salonu. Ha/mumlar heyecan içinde hâdiseyi konuşuyorlar. Herkes üzgün.

Bir hanım sırıtıp duruyor. Ötekiler ona bakıyorlar, kızıyorlar. Fakat bir şey söylemiyorlar. Kendi aralarında konuşmakta devam ediyorlar. «Allah korudu» diyorlar, «Allah millete, memlekete acıdı» diyorlar, »Paşa kıl payıyla kurtuldu» diyorlar.

Sırıtan hanım, kendisine aldırış edilmemesine de içerlemiş hâlde yanındaki arkadaşına dönüyor ve ötekilere işittirecek tarzda şöyle diyor:

«— Tabii! Kendileri tertiplemişlerdir..»

Bu hanım, Kayseride bulunan bir eski D.P. Bakanının — zavallı, iyi adamdır da..— eşidir. Kız kardeşinin de eşi Kayseridedir. Kız kardeş aynı zamanda Meclistedir ve pekdehşetengiz A.P. milletvekillerinden biridir.

Dertli kadın. Söyler tabii.

Time Mecmuasının geçen sayısından bir haber: Kennediy'ye yapılan suikast Amerikada öyle söylentilere yol açmıştır ki bunların hayal bile edilmesi kolay değildir. İşte bunlardan biri: Efendim, Kennedy kansermiş. Yakında nasıl olsa ölecekmiş. Bir kahraman olarak tarihe geçmek için kendisine karşı suikastı kendisi tertiplemiş!

Time'ın bildirdiğine göre bunu yazan, müslüman zencilerin gazetesidir! Müslüman aklı böyle mi çalışıyor, net.

Amerikada böyle söylenti olur da Türkiyede mi olmayacakmış? Şaşılacak bir şey yoktur. İşte, bizimkilerden bir tanesi: İnönü demiş ki: «Haydi Mesut, göreyim seni! Sen hiç korkma ve gözün arkada kalmasın. Çocuklarını padişah çocuğu gibi yaşatırım..»

Berber dükkânında,, kadın gevezeliği. Halk arasında, isleyen muhayyele. Ama bir partinin Genel Sekreteri!

Yok, hu kadarı bırakmış Amerikayı, ne Çinde vardır, ne Maçinde.,

bunun kulaklara kar suyu kaçıracağı anlaşılmaktadır. Bilhassa suikastçı ve suç ortakları - bunların bugünkü sayıda kalması ihtimali azdır - böyle fikirleri- nereden, edindiklerini anlattıklarında melanet yuvalarının mahiyetleri herkesin gözü önüne serilecektin

A.P. de telaş

Mesut Sunanın daha ilk gün, 27 Mayısa düşmanlığından dolayı tabancasını ateşlediğini itiraf etmesi AF yi ve onun idarecilerini fena halde telâşa düşürdü. AP Genel Merkezi, Mesut Sunanın bir kaydının bulunmamasından, faydalanarak "Suikastçı AP li değildir" diye bir açıklama yaptı. Ana Mesut Sunanın gönülden bir AP li olduğunun anlaşılması, üstelik çeşitli görevler aldığının ortaya çıkması mideleri bulandırdı. Hele asıl, suikast--ının AP Genel Merkezi veya oradaki idareciler değil, Kayseri hapishânesiyle yakın teması olduğu bildirilince ve AP bir haklı yaylım ateşinin alfana alınınca bu badirede partinin başına bir şeyler gelebileceği endişesi haftanın sonunda büsbütün büyüdü.

Bir yetkili bu mecmuanın bir mensubuna :

"— Hakları yok değildir. Mariferlerini biliyorlar" demiştir.

AP nin ve idarecilerinin Mesut Sunayı bir kiralık katil olarak tutup ona cinayetini işlettirdikleri hiç kimse tarafından ileri sürülmemiştir. Eğer böyle kimseler varsa onların daha başkaları olduğu düşüncesi daha yaygındır. Ama AP nin ve idarecilerinin memlekette Mesut Sunaların yaratılmasında birinci derecede rol oynadıkları, tutumlarıyla ve çalışma tarzları, metodlarıyla bu çeşit fanatikleri besledikleri Türkiyenin büyük gazetelerinde belirtilmiştir. Bu yaylım ateş AP nin Genel Merkezini Mecliste ve Sanatoda bir takım gösterişlere mecbur bıraktı.

Halbuki bu sırada küçük çapta AP liler yer yer, çeşitli vesilelerle asıl hislerini izhar etmekteydiler. Bu nevi hadiselerin en ilgi çekicileri İzmirde cereyan etti.

Kin kusanlar

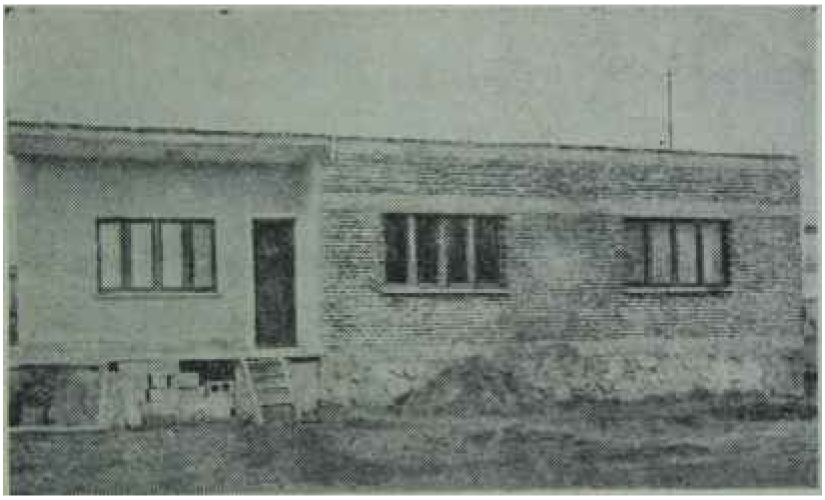
İzmirin Gültepe semtinde belediye seçimleri münasebetiyle AP nin yaptığı bir kapalı salon toplantısında, Mehmet Ali İnce adında bir AP li İnönüye "komünist" dediği için tevkif olundu. Ayni toplantıda CHP lilere hücum edip Rıza Altay ve Mehmet Altay adında 2 CHP li kardeşi döverek yaralayan Ali Hikmet, Osman Dağcı, Süleyman Nergiz, Ahmet Köprülü ve Şakır Van adındaki AP liler de jandarmalar tarafından yakalanıp adalete teslim edildiler.

Bergama ilçesinde Nihat Daldal adında bir sarhoş AP li ise İnönünün suikast teşebbüsünden kurtulmasından duyduğu üzüntünün acısını bir bakkal dükkanındaki Atatürk büstünden çıkarmak istedi ve bıçağını çekerek büstü vurup parçaladığı için yakalanıp o da tevkif edildi.



Şube önünde emniyet tedbirleri

Bir de korunması dert!



Mesut Sunanın Kayserideki evi
Sanki kâbe olacaktı!:

Menemen ilçesinde de Mustafa Kurtber ve Cevdet Kıran adında iki AP li, radyodan, İnönüye yapılmak istenen suikastın akim kaldığını duyunca fena halde sinirlendiler ve "Elimize geçse, İnönüyü kıtır kıtır keseriz" diye bağırarak nümayişe yeltendiler. Bu iki sapık da yakalanıp cezaevine gönderildiler. Bütün bu olaylar Ege bölgesinde cereyan ettiği halde AP nin ne İzmir teşkilâtı, ne de Eğenin diğer her hangi bir il teşkilâta en ufak bir kıpırdama gösterdi, bu arada İnönüye bir geçmiş olsun telgrafı gönderme lüzumunu hissetti.

Bu arada AP nin Genel Sekreteri Orhan Süersanın gene Egenin Gördes ilçesinde sebep olduğu bir hadise AP nin talihsizliğini arttırdı.

Süersanın macerası

Genel Sekreterin hikâyesi, herkesi aptal, kendisini akıllı zanneden bir adamın ve bunu politika yapan bir zihniyetin hikâyesidir.

Gördeste belediye seçimleri yenilenecekti. AP bunun kazanılmasına önem veriyordu. Manisayı AP kendisinin bir kalesi olarak görmektedir. Onun için Genel Merkez oraya, Manisa Senatörü olan Genel Sekreter Orhan Süersanın - bir Eminsu Kurmay Albay- gönderilmesini uygun buldu. Seçimlerin arefesinde Süersan Gördeste bir lokalde AP lilere hitaben bir konuşma yaptı. Gazeteler Genel Sekreterin şöyle dediğini yazdılar :

"— İsmet Paşaya Ankarada bir suikast teşebbüsü yapılmış. Biz, İnönünün çok oyunlarını gördük. Bu suikasta inanmayın arkadaşlar. Gerçek mânada bir suikast değildir. Kanaatimiz bu merkezdedir. Benim de şahsen kanaatim budur.'"

Sözler bir zabıtla tesbit edilerek savcılığa intikal ettirildi, fakat önce AP Genel-Merkezi "Yok canım, bizim Genel Sekreterimiz böyle söylemez" diye bir tebliğ yayınladı -fakat "eğer söylediyse, bunu reddediyoruz" demeye yanaşmadı-, bir gün sonra da Orhan Süersanın kendisi tertip ve oyunun İnönü değil, aşırı sağcılar veya solcular tarafından yapılmış olacağı ihtimalinden bahsettirdiğini bildirdi.

Hadisenin aslı şudur: Süersan toplantıda. AP nin meşhur "Gözlerime bakınız, ne dediğimi anlarsınız" tertibi cümleler söylemiş ve AP liler Genel Sekreterin ne demek istediğini anlamışlardır. Nitekim, savcılıkta yürütülen muamele bunu göstermektedir.

Ancak Ankarada yürütülen başka muameleler, bu çeşit politika anlayışına "her ne pahasına olursa" son verilmesinin ciddi hazırlıklarını teşkil etmektedir. Bunun acısını çeken teşekküller *ve* şahıslar olacaktır.

Sıkıntılı İnönü

İnönü, şahsî güvenliği konusunda daima serbesti düşünceli olmuştur. Çok zaman şöyle der?

"— Bir endişe insanın yüreğine yerleşti mî ondan sonra her duvarın arkasında bir gölge görmeye başlar.."

Nitekim, Başbakanken ve Cumhurbaşkanıyken kimseye haber vermeden başını alıp çok zaman bir yerlere gittiği olmuştur. Emniyet kuvvetleri İnönüyü Cumhurbaşkanıyken bir defa



İnönü suikasttan bir gün sonra Konser Salonunda
Her telden çalıyorlar



Kayseri mitinginde kadınlar
"O bizden değildir"

kaybetmişlerdir. Hadise İstanbulda cereyan etmiştir. Aradan hayli vakit geçtikten ve bir hayli telâş edildikten sonra İnönü Sultanahmet Parkında bir sıranın üzerinde oturur ve kendisini tanıyıp yanına gelmiş olan kimselerle dereden tepeden konuşurken bulunmuştur.

Bu yüzden, ilgili makamların suikast hadisesinden sonra haklı olarak aldıkları tedbirler İnönüyü sıkmakta gecikmedi. İlgililer İnönünün ilk olarak refakat polislerini değiştirdiler ve onların yerine emniyet kuvvetlerinin en aklı başında, dikkatine ve silâhına güvenilir mensuplarını getirdiler. Başbakanlıkta ve İnönünün evinde değişik tedbirler alındı. Fakat Başbakanın halkla daimi temas halinde olması tabii önlenemedi.

Nitekim hadiseden bir gün sonra İnönü, mutadı veçhile Devlet Konser Salonuna bir korno konseri dinlemek işin gitti Programda Çaykovskinin 5. Senfonisi de vardı. Musiki, işi çok Başbakanın şimdi en belli başlı dinlenme vasıtasıdır ve sabahın sekizinden akşamın sekizine kadar süren Kesif bir mesaiden sonra yorgun olduğu



Faruk Güventürk
Çileden çıkan biri daha

her halinden belli İnönü akşam güzel Bir konser dinlediğinde bambaşka bir insan haline gelmekte, dinçleşmekte; dirilmektedir.

O akşam, Konser Salonunun müdavimleri İnönüye görülmemiş bir tezahürat yaptılar. Yerine gidiş ve çıkışta her zaman olduğu gibi halkın arasından geçen İnönüye tutulan alkışlar dakikalar sürdü. Konser salonunda, en büyük icracılar dahil, şimdiye kadar hiç kimse bu kadar çok bu kadar candan alkışlanmamıştır.

İnönü keyifli bir akşamındaydı. Konser salonunun idarecisi Mükerrem Berke bazı âletlerin sesleri arasındaki farkı sordu. Mükerrem Berk konser bittikten sonra bu çalgıları getirdi ye çaldırdı. Başbakan sesler arasındaki farkı dinledi. Bu sırada dinleyiciler salonu terketmemişlerdi ve bir kısmi İnönünün oturduğu yerin civarında toplanmışlardı, bir kısmı koridorda kendisini beklemeye koyulmuşlardı. İnönü, elinden tuttuğu eşiyle birlikte ârabasına kadar bu canlı sevgi halesi tarafından götürüldü.

İnönüler için hayat devam etmek--edir.

Bütçe

Ümit dağın ardında..

(Kapaktaki madalyon)

Haftanın başlarında Pazartesi günü bir AKİS mensubu. Maliye Basanı Ferit Melene bir soru sordu :

"— 1964 ün ekonomik balamdan kışa bir panoramasını çizer misiniz?"

Maliye Bakanı güldü. "Amma basit bir soru sordunuz!" diye takıldı. Elindeki kırmızı uçlu tükenmez kalemle oynamağa başladı, zile basarak gelen odacıya kahve ısmarladı.. Belli ki, şimdiden kesin bir şey söylemek,. - iddialı lâflar etmek istemiyordu. AKİS'çi so--usunu biraz daha *açtı:*

'2— Tabii bu sözler Hükümet görüşü olmayacak, tamamen sizin şahsi fikrinizi öğrenmek istiyoruz"

Bu sözler üzerine Melen konuşmakta bir salanca görmeyerek anlatmağa başladı:

"— 1964 de ekonomik başarı, her şeyden önce Bütçenin açıksız geçmesine bağlıdır. Bu da ancak yeni vergi kanunlarının Parlamentoda kabul edilmesiyle mümkündür. Ya kanunlar kabul edilecek ve bu suretle 5 Yıllık Kalkınma Plânında öngörülen hedeflere ulaşılacak yahut da kanunlar kabul edilmeyecektir ki bu da 1964 uygulama programının, dolayısiyle plânlı kalkinma fikrinin bir kenara itilmesi demektir,"' '



Ferit Melen
Ümitle bakıyor

GELECEK HAFTA BU MECMUA!



Yunan Dışişleri Bakanlığının arşivleri bir gerçeğe ışık tuttu:



VENİZELOS DÜNYAYI NASIL KANDIRMIŞTI ?..

Bu gerçekler üzerine İSMET PAŞA o günlere ait intiba, hatıra ve notlarını bu mecmuaya verdi:



TÜRKİYE BU DÜNYAYLA NASIL UĞRAŞMIŞTI ?..

ÖNEMLİ NOT

AKİS bu tarihî yazı serisinin başlaması dolayısıyla mu (addan da i fazla basılacaktır. Buna rağmen siratle tükenmesi kabildir. Seriyi) saklamak isteyen okuyucuların bayilerine şimdiden siparişlerini vermelerini rica ! ederiz. Yazı serisinin her türlü hakkı AKİS'e aittir ve bunlar kısmen dahi izinsiz hiç bir kimse tarafından iktibas olunamayacaktır.

Gelecek hafta AKİS i bekleyiniz!

Ferit Melenin söylemediği, vergiler kanunlaşmadığı takdirde bunun İnönü Hükümeti tarafından güvensizlik oyu sayılacağı oldu.

Bakan devam etti:

"— Kanunlar Parlâmentodan geçerse gene yüzde 7 civarında bir kalkınma hızı sağlanacak, yatırımlar gerçekleşecek, piyasada bir canlılık görülecek, planda öngörülen ithalât ve ihracat programları realize edilecek, iş hacmi geçen yıla nispetle **daha** geniş olacaktır.. Tabii bu arada bir diğer faktör de Konsorsiyumdan sağlanacak dış yardımların zamanında alınabilmesidir."

"— Peki size göre yeni vergi kanun larının Parlâmentoda kabul edilme şansı nedir?"

"— Bugün için kesin bir şey söylemek mümkün değil. Ama eğer YTP ve CKMP ile Bağımsızlar da CHP nin yanımda oy kullanırsa geçmemesi için hiç bir sebep yok.. Zira AP nin karşı oy kullanacağı şimdiden bilinen bir şey."

"— Peki, ya bu partiler de yeni kanunlara muhalefet ederlerse?"

"— Ozaman.. O zaman.."

Melen cümlesini tamamlamadı. Dudaklarının kenarına takılı hafif bir tebessümle başka bir konuya geçti. Aslında o zaman Hükümet için yapılacak tek şey vardır: Meclisin güven oyuna başvurmak.. Nitekim İsmet İnönü, Hükümeti kurarken bunu açıkça ifade etmiştir.

Yeni kanunların Millet Meclisindeki müzakerelerinin ne şekilde gelişeceği hususunda şimdilik kesin bir şey söylemek imkânsızdır ama bilinen tek şey bu kanunların Türkiyenin ekonomik kalkınması ile son derece yakından ilgili olduğudur. Herhalde önümüzdeki 15 gün içinde **CHP** grupuna çok iş düşecektir.

Madalyonun öbür yüzü

Haftanın başlarında bir AKİS mensubunun Ferit Melene sorduğu soru, Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarı Ziya Müezzinoğluna da soruldu :

"— 1964 ün ekonomik bakımdan kısa bir panoramasını çizer misiniz?"

Müezzinoğlu da bir süre düşündü, tükenmez kalemle değil ama elindeki piposuyla oynadı, hattâ kahve de ısmarladı ve nihayet konuştu:

"— 1964 yılına Kalkınma Plânının 1964 hedeflerine uygun olarak hazırlanmış bir program ve bu programa paralel bir bütçe ile girmiş oluyoruz. Program her şeyden önce Millî Gelirde yüzde 7 oranında bir artışı öngörmektedir. Bu hedefin gerçekleşmesi ise gerek kamu ve gerekse özel sektörün programda kendileri için ayrılmış bulunan oranlarda yatırım yapmalarına bağlıdır. Kamu sektöründe bu yıl yatırımların yüzde 90 oranında gerçekleşebileceğini tahmin ediyorum. Özel sektörün ise kredi ve vergi politikası gibi faktörlerin tesiriyle kendisine düşen yatırımı yapacağı gibi, imalât sanayiine yönelmesi de beklenebilir.

Yatırım faaliyetleri ve bu faaliyetlerin ekonominin tümü üzerindeki etkileriyle 300 bin kişiye yeni iş imkânı sağlanacak, dış tediye açığında yüzde 6 oranında bir azalma olacaktır.

Ancak hemen şunu da ilâve edeyim ki yukarıdaki hedeflere ulaşabilmek herşeyden önce bütçenin iç ve dış finansmanının tam olarak sağlanmasına bağlıdır.

Vergi kanunlarında yapılmakta olan değişikliklerin 1964 programının finansmanını tam olarak sağlayabilecek nitelikte olduğunu ifade etmek güçtür. Nitekim Bütçede bir miktar açık şimdiden kabul edilmiş ve bunun Seride istikrazla karşılanması öngörülmüştür. Vergi tasarılarında BMM de yapılacak değişikliklerle bu açığın daha çok artmasından ciddi olarak endiş etmek gerekir. Geçen yıl olduğu gibi tekrar bir finansman meselesinin ortaya çıkması ve bunun 1963 de yapıldığı gibi yıl içinde tasarruf adıyla anılan tedbirlerle önlenmesi yoluna gidildiği takdirde Bütçenin programa uygunluğu büsbütün zedelenmiş olacak ve hiç şüphesiz plân hedefinin gerçekleşmesi de mümkün olmayacaktır. Bu bakımdan gerçek anlamda bir vergi reformunun bu yıl içinde yapılmamasının mahzurlarını şimdiden söylemek bir kehanet sayılmamalıdır.



Ziya Müezzinoğlu
Şüpheyle bakıyor

Vergiler konusu

Müezzinoğlunun Meclis ve Senato konuşmalarına paralel olarak çiz diği panorama doğrusu hiç de Meleninki gibi toz pembe değildir. AKİS'çi bu defa Müsteşardan, kanunların ne şekilde getirilmesi gerektiğini sordu:

Müezzinoğlu önce vergi gelirlerinin, millî gelirdeki artışı takip edebilecek bir sistem dahilinde tahsili gerektiğini - Melen bu fikre karşı gülmekte ve "bu gençlerin, plânlamacıların fikri! Sistem değişiklikleri bir kalemde yapılamaz" demektedir. Aslında Maliye Bakanlığında bu iş için iki yıldan beri uğraşılmaktadır ve bu sür, bir sistem değişikliği için az değildir- söyledi ve sonra gerçek reformun ana hatların) sıraladı: •

"— a) Gelir vergisinde yapılacak değişiklikler, vergi reformunun ekseni teşkil etmelidir.

— Vergi hasılasını artırmak için zirai kazançlarda uygulanan asgari vergi sistemi bu sektörlerin özelliklerine uygun olarak ticari ve sınai kazançlarla, serbest meslek kazançlarında da uygulanmalıdır.

— Böylece bir kısım mükellef kesin olarak vergi kaçıramıyacak ve yüksek kazançlardaki vergi ziyaı daha sıkı bir şekilde kontrol edilebilecektir.

b) Gümrük vergisi de dahil olmak üzere gider vergisinde yapılacak değişiklikler."

Müezzinoğlu gülümseyerek sözlerini şöyle bağladı:

"— Vergi reformu için Parlâmentoya 13 tane yergi kanununun getirilmesine de lüzum yoktur. Bu iki vergi dalında, iki kanunla yapılacak değişiklikler kâfidir."

Plânlamacılara göre plânın 1964 teki başarısı vergi reformu ve finansman meselelerinin hallinin yanı sıra, idarede yapılacak reformlara da bağlıdır.

Müzmin muhalifler

Bütçenin kabul edilmiş olduğu şu son günlerin başlıca problemlerini, yeni vergi kanunlarının akıbeti teşkil etmektedir. Başta AP olmak üzere

türlü muhalefet çevreleri Melenin geçen yıl Bütçe Komisyonunda sarfetti' ği "Bir daha karşınıza yeni vergiler isteyen bir Maliye Bakanı olarak çıkmayacağım" sözlerini bir paravana olarak kullanmakta ve "Hükümet her yıl vergi isterse bunun sonu nereye varır?" diye sızlanmaktadırlar. İlk bakışta haklı gibi görünen bu slogan aslında basit bir demagojiden başka bir şey değildir. Zira Melen geçen yıl bu sözleri söylerken, getirdiği vergi kanunlarının Parlamentodan hiç bir değişikliğe uğramadan geçmesini şart koşmuştur. Oysa müzakereler hiç de arzu edildiği gibi gelişmemiş ve tasarılar budanarak kuşa çevrilmiştir. Bu sebeple 1963 yılı vergi gelirleri, programda öngörülen miktara ulaşamamıştır. 1964 yılında da ayni sistemin uygulanması ise bile bile lâdesten başka bir şey olmayacaktır. Oysa ortada bir plân vardır ve bu plânın uygulanması için 1 milyar lirayı bulan bir ek finansman gerekmektedir. Bu finansman ya DP usulü karşılıksız para basmak veya daha sağlam kaynaklara başvurularak, yani vergi yoluyla temin edilecektir. Birinci yol enflâsyonun tâ kendisi olduğuna göre geriye tek çare kalmaktadır: Vergi.. Geçen yıl budanan kanunlar bu yıl daha köklü sistem değişikliklerine gidilerek tekrar getirilmektedir ve bu da her halde Hükümet ve Melenden çok her çeşit sistem değişikliğine umacı gözüyle bakan tozlu, statükocu kafaların suçudur.

1964 ün tablosu

1964 yılı uygulama programında gayri safi milli hasılanın 62 milyar 800 milyon liraya ulaşacağı öngörülmüş-

İşte, madde !

Siyasî Partiler Kanununun bir faslına kargı A.P. ateş püskürüyor. O kadar ki Teşkilâttan bazıları bu kanun A.P. milletvekillerinin muhalefetine rağmen çıkarsa şu tavsiyede bulunmuşlardır: A.P. milletvekilleri Anıt Kahire gidip mazbatalarını Atanın ayakları dibine bıraksınlar ve sine-i millete çekilsinler!

Bizim bildiğimiz A.P. milletvekillerinin bunu yapmak hatırlarının ucundan dahi geçmez tabii ama, teklife bakınız: Atanın ayakları dibine!

Acaba hangi fütursuzlukla?

Zira, bakınız A.P. yi deli-divaneye çeviren madde aynen nedir:

MADDE 133. — Siyasi partiler hakkında kapatma kararı,

1. Parti tüttüğünün, veya programının yahut partinin iç faaliyetlerini düzenliyen ve yetkili parti organları veya mercilerince yürürlüğe konulmuş olan diğer 'parti mevzuatının, Anayasama 57 nci maddesine ve bu kanunun dördüncü kısmında ver alan maddeleri hükümlerine aykırı olduğunun tesbit edilmesi *veya.*

2. Parti genel kongresince yahut merkez karar organı veya merkez yönetim organı yahut merkez disiplin organlarınca veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grupların genci kurulları veya hu grupların yönetim ve disiplin organlarınca Anayasanın 57 nci ve bu kanunun dördüncü kısmında yer alan maddelerinin hükümlerine aykırı karar alındığının yahut genelge veya bildiriler yayınlandığının veya bu organların kararları sonucunda bu yolda faaliyette bulunulduğunun tesbit edilmesi veya.

3. Yukarıki 2 nci bende sayılanlar dışında kalan, parti organi , mercii, kumlu, yardımcı kol organı veya bir parti üyesi tarafından bu kanunim dördüncü kısmında yer alan maddeler hükümlerine aykırı fiiller işlenip de bunu işliyen organ, merci, kurul veya yardımcı kol organına itten el çektirilmesine veya bu fiili işliyen parti üyesinin partiden kesin olarak çıkarılması lüzumuna dair yazılı isteminin tebliğ tarihinden bağlıyarak onbes gün içinde yazı ile Cumhuriyet Başsarcılığına itirazda bulunulmamiş ise bu sürenin sona ermesinden yahut bu yolda itirazda bulunulmuş olup da Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı reddettiğine dair yazısının tebliğinden itibaren iki ay içerisinde isten el çektirme veya kesin çıkarma kararının alınmaması halinde Cumhuriyet Başsarcılığınca iddia edilen fiillerin bu bendde belirtilin nitelikte fiiller olduğunun tesbit edilmesi yahut,

4. Bir siyasi partinin bu kanunun *dördüncü kısmında yer alan maddelerine aykırı fiillerin islendiği bir mihrak haline geldiğinin bu partinin faaliyetleri veya üyelerinin tutum ve davranışları sonucunda tesbit edilmesi takdirinde verilir.*

Şimdi, bunda bir ciddi ve vatansever, devrimlere inanmış, onlara bağlı, yobazlığa ve din istismarcılığını reddetmiş partinin gocunacak nesi vardır? Bir partili bir marifet yaptı değil mi? Hemen parti mi kapatılıyor? Yoo! Bu fiili işleyen parti üyesinin partiden kesin olarak çıkarılmasına dair bir "yazılı istem" tebliğ ediliyor. Partinin buna itiraz hakkı vardır ve itiraz mercii koca Cumhuriyet Başsavcılığıdır. Başsavcılık bunu tetkik ediyor. Eğer itirazı kabul ederse ne parti için, ne partili için bir mesele vardır. İtirazı reddederse, yani isteme hakkı verirse partiye iki ay mehil tanınıyor, İki ay içinde parti bu partiliyi ihraç ederse gene mesele yoktur. Etmedi değil mi? Parti gene kapatılmıyor. Cumhuriyet Başsavcılığı Anayasa Mahkemesine dâva açıyor. Ancak Anayasa Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcısının iddiasındaki fiillerin bir partinin kapatılması için yeter nitelikte fiiller olduğu hükmüne varırsa parti kapatılıyor.

Eee, ne var bunda?

Olan şu: A.P. bilhassa son reformcu davranışların milletin çok geniş kütleleri tarafından sımsıkı tutulması karşısında ayağının altındaki toprağın sallandığım tamamiyle görmüştür. - Adanada toprak ağalarının ve tayfalarının dışındaki her sınıftan ve partiden halk 1 Martta "Hükümeti ve vergi reformlarını savunma yürüyüşü" yapacaklardır -, Şimdi, bir çaresi vardır: Hisleri istismar etmek, düşmanlıklar körüklemek, Türkiyenin tarihinde millet olarak bize şeref veren, hangi ileri hamle varsa hepsini Siyonist, komünist etiketiyle damgalamak, hacıların ve hocaların bir takım iptidai kimseleri kandırmasını teşvik etmek, "din elden gidiyor", "şeriat isteriz" seslerini beslemek!

Siyasi Partiler Kanunu buna cevap vermiyor. Anlaşıldı mı, A.P. nin muhalefetinin sebebi!

tür. Bu, geçen yıla nisbetle yüzde 7 oranında bir artış demektir. 2 milyar 500 milyon lira bulacağı sanılan dış yardımlar da ilâve edilecek olursa coplam kaynaklardan 65 milyar 300 milyon lira gelir sağlanacaktır. Harcamalarda ise özel tüketim harcamaları için 43 milyar 803 milyon lira, Kamu cari harcamaları için 10 milyar 150 milyon lira, özel yatırımlar için 4 milyar 500 milyon lira, kamu yatırımları için 6 milyar 845 milyon lira ayrılmış bulunmaktadır.

1964 yılında toplam olarak 11 milyar 300 milyon liralık yatırım yapılacağı sanılmaktadır Bunun 4 milyar 500 milyon lirası özel sektöre ait olacak, 6 milyar 845 milyon liralık bir kısmı ise kamu sektörü tarafından gerçekleştirilecektir. Kamu sektöründeki en önemli yatırım 3 milyar 397 milyon liralık Genel ve katma bütçeli daireler yatırımlarıdır. Bundan sonra sırasıyla 2 milyar 654 milyon lira ile iktisadi devlet teşekkülleri, 529 milyon lira ile mahalli idareler ve 265 milyon lira ile de döner sermayeli kuruluşlar gelmektedir.

1964 yılında özel tüketim harcamaları geçen yıla nisbetle yüzde 5 oranında bir artış göstererek 43 milyar 800 milyon liraya ulaşacaktır. Böylece nüfus artışının bir miktar üstünde tüketim artışı temin edilecek ve iktisadi gelişmenin sağladığı imkânlar, kısmen de olsa hayat standardının yükselmesinde kullanılmış olacaktır.

Rakkamlar, rakkamlar...

Ancak türk ekonomisi, her plânlı kalkınma hareketinde olduğu gibi çok hassas bir safhaya girmiş bulunmaktadır. Bu bakımdan artık ekonominin dengesini bozmadan acık finansmana gitmek tamamen imkânsızdır. 1964 yılında kamu kesiminin toplam gelirleri ile harcamaları arasında mutlak bir eşitliğin sağlanması şarttır. Oysa geçen yıl tahmin edilen vergi gelirlerinin 500 milyon liralık bir noksanla gerçekleşmiş olması 1964 yılı bütçesine ağır bir malî yük tahmil etmektedir. Zira 1964 vergi hedefi 10 milyar 100 milyon lira olmakla beraber, bu rakkam 1962 cari fiyatlarıyla 10 milyar 500 milyon lirayı bulmakta ve geçen yıl eksik tahakkuk eden vergi gelirlerinin de tesiriyle 947 milyon liralık bir açık ortaya çıkmaktadır. Vergi gelirlerinin 1963 te beklenilen seviyeye ulaşamamış olmasının yanı sıra, iç ve dış borç ödemelerinin artışı ile iktisadî devlet teşekküllerinin finansman ihtiyacı, bütçe açığının bu kadar büyük oluşunun diğer sebepleri teşkil etmektedir.

1964 programına göre içinde bulunduğumuz yılın başlıca problemlerini nüfus, istihdam ve insan gücü ile sosyal güvenlik meseleleri teşkil etmektedir.

Kalkınma planındaki nüfus politikasını gerçekleştirmek üzere 1963 yılında ailelere istedikleri sayıda ve istedikleri zaman çocuk sahibi olmalarını sağlamak üzere nüfus plânlaması konusunu anlatmak, bu yönde eğitim ve uygulama işlerini yürütmek amacıyla, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığında çalışmalara başlanmıştır. Bu konuda milletlerarası kuruluşlarla da işbirliği yapılacaktır. Bakanlıktaki çalışmalara paralel olarak hazırlanmış olan bir kanun tasarısı da Millet Meclisine sunulmuş bulunmaktadır. Nüfus dağılımı ve şehirleşme problemleri ise ayrıca ele alınacaktır.

Öte yandan plânın başarıya ulaşmasında önemli bir faktör de gerekli sayıda ve nitelikte insangücünün kalkınma çabasına zamanında katılmasıdır. Amaç bir yandan eldeki insangücünü ihtisaslarına göre kanalize ederken, öte yandan da istihdam problemini olumlu bir çözüm çaresine bağlamaktır. 1964 uygulama programına göre bu yıl 14 milyon 700 bin kişilik işgücü arzına karşılık toplam istihdam hacmi 13 milyon 500 bin olacaktır. Aradaki 1 milyon 400 bin kişilik açık geçen yıla nisbetle 100 bin kişilik bir azalma göstermektedir. Ayrıca işgücü meselesi ile ilgili olarak Hükümetin karşı karşıya olduğu bir diğer güçlük de, özellikle sanayi ve sosyal hizmet alanlarında hissedilen teknik eleman yetersizliğidir. Eleman ihtiyacı, sağlık personelinde 9 bin 900 kişi, yardımcı sağlık personelinde 17 bin 500 kişi. ilk ve orta eğitimde 53 bin 100 kişi, sanayi teknisyenlerinde 12 bin kişi, tarım teknisyenlerinde 4 bin 900 kişi, veterinerlerde 1450 kişidir.

Bu açığın giderilmesi ile ilgili olarak çeşitli eğitim tedbirleri alınacaktır. Öte yandan işsizlik probleminin çözümü için de kamu sektörü projelerinde daha çok işgücü kullanılması imkânları araştırılacak, çeşitli sektörlerde projeler hazırlanırken ve bunların seçimi yapılırken istihdam yaratıcı projelere öncelik tanınacaktır



A.P. Grupu Mecliste Bütçeyi takip ediyor
Trene bakar gibi

Kıbrıs

Başka kapıya

Bu hafta, Manhattan adasındaki Birleşmiş Milletler binasından Kıbrıs konusunda hiç de ümit verici olmayan haberler gemiye başladığı zaman, buna, Ankaradaki ilgililerin hiçbirisi şaşmadı, Kıbrıs anlaşmazlığı Birleşmiş Milletlere giderse, Güvenlik Konseyindeki devletler ne tutum takınır, Kim kimi destekler, nasıl bir çözüm yoluna varılır - daha doğrusu varılamaz -, türk dış politikasını yönetenler bu sorula-

nın karşılığını daha ilk günlerden başlayarak kestirmişlerdi. Fakat dost amerikan ve ingiliz hükümetleri işi Birleşmiş Milletlere götürmekte fayda umdukları için, Türkiye, sonuçtan hiç ümitli olmadığı halde bir kere de bu yolun denenmesine razı olmuştu.

Hafta içinde New York'tan gelen haberler, türk hükümetinin anlaşmazlığın Güvenlik Meclisine aktarılmasından fayda ummamakta ne kadar haklı olduğunu açıkça ortaya koydu. Güvenlik Konseyinin geçen Salı ve Çarşamba akşamları yaptığı toplantılardan sonra, oturumlara. Genel Sekreter U Thantın isteği üzerine bu Pazartesiye kadar ara verilmişti. Genel Sekreter Güvenlik Konseyine sunulacak her türlü karar suretinin şu ya da bu grup tarafından reddedileceğini bildiği için, meseleyi çıkmazdan kurtarmak üzere, perde gerisinde ikili görüşmeler yapılmasını daha uygun görüyordu. Üstelik tarafların pazarlığına sunmak üzere üç noktalı bir de plân hazırlamıştı. Bu plânda Thant, İngilizlerin isteğine uygun olarak, Adaya milletlerarası bir barış kuvveti yollanılmasını öngörüyordu. Fakat, Makariosa bunu kabul ettirebilmek için, kuvvet NATO devletlerinin değil de, ingiliz Devletler Topluluğu üyeleriyle bazı tarafsız devletlerin yollayacağı askerlerden kurulacaktı. İkinci olarak, Genel Sekreter, Makariosun yollanacak kuvvetin Güvenlik Konseyine bağlı olması yolundaki isteklerini karşılamak üzere, kuvvet kumandanının doğrudan doğruya kendisine bağlı olmasını, gerekli hallerde Güvenlik Konseyinin üç üyesinden kurulacak bir komiteyle temas kurmasını, ancak çok kaçınılmaz hallerde Güvenlik Meclisine danışılmasını teklif ediyordu. Nihayet, bir yandan Adaya gönderilecek milletlerarası barış kuvveti oradaki düzen ve güvenliği sağlarken, diğer yandan ilgili devletlerce kararlaştırılacak bir arabulucu da Adanın yeni statüsünü tesbit etmeye çalışacaktı.

İşin doğrusunu söylemek gerekirse, bu anlaşmazlığı gerçekten gidermek niyetiyle masa başına oturanlar için bundan daha iyi bîr pazarlık zemini bulunamazdı. Fakat Kıbrıslı rumların amacı anlaşmak değil, Adadaki türkleri basit bir azınlık durumuna düşürmek olduğu için, U Thant'ın bütün tekliflerini bir tarafa iterek ısrarla 1960 Garanti Andlaşmasını hükümsüz kılacak bir karar suretinin peşinde koşuyorlardı. Harcadığı bütün gayretlere rağmen. Genel Sekreter, Kıbrıs rumlarıyla Türkiye, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri arasında ortak bir görüşme alanı bulamadı.

"Aktif Politika!"

Kıbrıs politikasında A.P. aktif politika istiyor. Aktif politika! Türkiye. hadiseler patlak verdiğinde Kıbrıs semalarına jetler göndermiştir. Bunu Kıbrısı işgal etmek için yapmadığı doğrudur. Türk jetleri meselenin milletlerarası bir konu haline gelmesini sağlamışlardır. Ama A.P. bunun üstünde ne istemektedir? Zira "aktif politika" pek yuvarlak bir tâbirdir. İzahı lazımdır.

Aktif politika? A.P. Adaya çıkartma yapmamızı mı istiyor? Yoksa Af. harp mi ilân etmemizi istiyor? Yahut A.P. yunan adalarını işgal etmemizi mi istiyor? Aktif politika denilince akla gelen bunlardır. Tabii siyasi alanda faal olmak da bir aktif politikadır ama o zaten yapıldığı, hattâ en ziyade o yapıldığı için A.P. nin meramı bu olamaz.

Muammayı çözmek için en akıllıca yol, A.P. nın iç politikada aktif politikadan ne anladığına bir bakmaktır. A.P. "aktifleşti" mi "AP" diye bağırır. Bunu bütün kongrelerde, toplantılarda bir leit-motiv haline getirir, koroyla tempo tutturur, Sonra, başına bâr sopa iner, aktif A.P. o an Suspus olur ve Genel Merkezlerine tıkılan milletvekilleriyle senatörleri Başbakana telefon ederler; "Aman Paşam ne olursun, gel bizi kurtar! Buradan bırakmıyorlar bizi..",

A.P. "aktifleşti"' mi tutturur, "Biz plan değil, pilav istiyoruz" dîye.. 27 Mayısa çatar,, Orduya çatanları himaye kanadı altına alır, Menderesin boy boy resimlerini gazetelerine bastırır, düğünleri, cenazeleri birer parti mitingi haline getirir. Sonra, başına birden gene bir sopa iner. Haydi Genel Başkanları koşar İsmet İnönüye. yalvar yakar olur, "Aman Paşam, bize ışık tut !" diye..

A.P. bazen de Meclis içinde "aktifleşir". Bu biraz, garip "aktifleşme" dir. Zira A.P. böyle hallerde pasif mukavemet yapar.. Salona girmez, ekseriyet olmamasını sağlar, bağırır, çağırır, Anayasa der, dikta der. Sonra, bakar bunların hiç bir faydası yok, olması lâzım gelenler oluyor, her şey kendi yolunda yürüyor. O zaman boyun kırar, gelir süklüm püklüm yerine oturur.

Eee ama. A.P. nin iç politikada takip ettiği bu aktif politikayı dış politikada takip etmenin imkânı yoktur kî.. "Hött!" diye ayağa kalkacaksın, aslanlar gibi kükreyeceksin - Irak İhtilali sırasında Menderesin, dostu Nuri Sait. Paşanın yardımına koşmak için güney doğu hududumuza asker yığmaya kalkışması gibi.. -, sonra sana "Otur yerine, bakalım:" diyecekler ve sen tersyüzü edip, bir şey olmamış gibi pişkin oturacaksın...

Politika diye, bu neticeye varmaksızın imkânları azamî hadde zorlamaya derler. Yoksa, insan A.P. gibi olursa dünyada "aktif politika" dan daha kolayı bulunmaz.

Sağırlar diyaloğu

Birleşmiş Milletlerin iyi niyetli ama meseleleri hemen hiç bilmeyen ve biraz safca Genel Sekreteri üç noktalı plânını taraflara açıkladıktan sonra, geçen Perşembe gününden başlayarak kollarını sıvadı ve ikili görüşmelere girişti, ilk görüşme U Thant ile Birleşik Amerikanın Birleşmiş Milletler daimi temsilcisi Adlai Stevenson arasında yapıldı. Stevenson, Genel Sekretere, Amerikanın iki konu üzerinde hassaslıkla durduğunu söyledi. Birincisi, Kıbrısa bir milletlerarası kuvvet yollanırken bunun masrafları için Sam Amcanın kesesine fazla bel bağlanmamalıydı. Makarios durup dururken mevcut milletlerarası andlaşmaları çiğnesin, sonra da bunun zararını Amerika çeksin, bu olmazdı. İkincisi, amerikan idarecileri Makariosun 1960 Garanti Andlaşmasını hükümsüz kılacak türden bir karar alınması isteğine şiddetle karşıydılar. Amerikalılar U Thant'ın ileri sürdüğü plânı benimseyip desteklemeye hazırdılar, şu şartla ki alınacak kararda 1960 Garanti Andlaşmasına da bir atıf yapılsın ve Türkiyenin müdahale hakkı böylece Birleşmiş Milletler tarafından da tanınmış olsun.

U Thant aynı gün Stevenson'dan sonra Kıbrıslı ramların Dışişleri Bakanı Kipriyanu ile avenesini kabul ettiği zaman, Amerikanın bu şartının kolay kolay gerçekleşemeyeceğini anladı. Rumlar bütün güçleriyle alınacak kararda 1960 Andlaşmasına hiçbir atıf yapılmamasını, Kıbrısın toprak bü-

tünlüğünün garanti ve Adaya yapılacak müdahalelerin takbih edilmesini istiyorlardı. Eğer bu dedikleri olursa, o zaman Kıbrısa bir milletlerarası kuvvet gönderilmesine itirazları olmayacaktı!

U Thant'ın Perşembe günü kabul ettiği üçüncü temsilci, türk temsilcisi Turgut Menemencioğlu oldu. Türkiyenin Washington Büyükelçisi. Genel Sekretere bu konudaki türk görüşünü bir kere daha büyük bir açıklıkla anlattı: Elbette ki Türkiyenin ilk amacı Adada düzen ve güvenliğin yeniden kurulduğunu, çarpışmaların durduğunu görmekti. Bunun için Kıbrısa gönderilecek milletlerarası kuvvet, güvenilir ülkelerin askerlerinden kurulmak şartıyla, Türkiye tarafından iyi karşılanacaktı. Hattâ, ne kadar iyiniyetli olduğunu göstermek için, Türkiye bu milletlerarası kuvvet Adada oldukça oradaki askerlerini de kullanmayacaktı. Fakat Makariosun asıl amacı, eninde sonunda, Zürih ve Londra anlaşmalarıyla kendilerine verilen ayrıcalıkları kaldırarak ada türklerini olağan bir azınlık derecesine indirmekti. Bunu önlemek için, Türkiye 1960 Garanti Andlaşmasının kendine verdiği haklardan vazgeçemezdi.

U Thant ertesi gün ingiliz temsilcisi Sir Patrlck Dean'le karşı karşıya gelince, yalnız Amerikanın değil. İngilterenin de Türk görüşüne katıldığım anladı. Buna karşılık Yunan temsilcisi de, tıpkı Makariosun temsilcileri gibi konuştu.



M.T.T.B. nin Kıbrıs broşürü
Ses *veren dağ*

Dışardan gazel

Bir yandan Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri türk, ingiliz, amerikan, yunan ve Kıbrıs Rumlarının temsilcileriyle görüşmeler yaparken, diğer yandan Sovyetlerin New York'taki temsilcileri de, perde gerisinden, U Thant plânını hiç tutmadıklarını yaymaktan geri kalmıyorlardı.

Birleşmiş Milletlerdeki Sovyet temsilcilerinin söylediklerine bakılırsa, Kıbrısa milletlerarası bir kuvvet yollamak için doğrulanır hiçbir sebep yoktu. Eğer Makariosun polisleri duruma hakim olamıyorlarsa, bu, devamlı olarak bir dış baskı altında tutuldukları içindi. Eğer 1960 Garanti' Andlaşması feshedilir ve Kıbrısın toprak bütünlüğü Birleşmiş Milletlerin teminatı altına konulursa, Makariosun polisleri duruma kolayca hakim olacaklardı! Yook, eğer Adaya, bir milletlerarası kuvvet gönderilmek isteniyorsa, o zaman bu kuvvet mutlaka doğrudan doğruya Güvenlik Konseyi tarafından kurulmalı ve onun emri altına verilmeliydi. Yoksa, bu kuvvet Genel Sekreter tarafından kurulur ve ona, ya da üçlü bir komiteye sorumlu olursa, o zaman Kıbrıs yeniden Amerika, İngiltere ve Türkiyenin nüfuzu altına bırakılmış olacaktı.

Hafta sonuna kadar yaptığı görüşmeler olumlu bir sonuca ulaşamayınca, U Thant, Pazartesi günü yapılması kararlaştırılan Güvenlik Konseyi toplantısını bir gün daha geri bıraktırdı. Taraflarla bir kere daha konuşacak, bir anlaşma zemini bulmak için son bir gayret daha harcayacaktı. Fakat U Thant'in bu teşebbüsüne kendi de dahil kimse fazla bir ümit bağlamıyordu. O kadar ki, Birleşmiş Milletlerde Türkiyeyi temsil eden Menemencioğlu. bu konuda fikrini soran gazetecilere, rumlar tutumlarını değiştirmedikçe nasıl bir anlaşmaya varılabileceğini kestiremediğini söyledi. Bu sözler de açıkça gösteriyordu ki, Türkiye kendi görüşüne büyük bir inançla sarılmıştı ve bundan ayrılmaya asla razı değildi.

Papazın son oyunu

Şu satırların yazıldığı sırada Güvenlik Konseyinden Zürih ve Londra andlaşmalarıyla 1960 Garanti Andlaşması aleyhine bir karar alamayacağını anlayan Makarios, meseleyi bir kere de Genel Kurul önüne götürmeyi düşünüyordu. Bilindiği gibi, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Güvenlik Konseyi gibi devamlı bir organ değildir, yılda bir kere toplanır. Şimdi Kıbrıs meselesini görüşmek için olağanüstü



Turgut Menemencioğlu
Türkün sesi

toplantıya çağrılması gerekir. Makariosun düşüncesi, Güvenlik Meclisinden çıkaramadığı kararı, Asya ve Afrika devletlerinin desteğiyle Genel Kuruldan çıkarmaktır. Fakat, eğer olur da toplanırsa, Makariosun Genel Kurul da da Güvenlik Konseyindeki gibi yenik düşmeyeceğini kimse temin edemez. Zira Birleşmiş Milletlerde hiç kimse bir Anayasanın veya milletlerarası andlaşmaların Milletler Evinde ele alınması yolunu açmaya istidatlı değildir.

Zaten bunu bildiği için de Kıbrısın sakallı ram lideri, şimdi yeni yeni dış dostluklar peşinde, koşmaktadır. Bunun en açık delili, bu haftanın başında Sovyetler Birliğiyle yaptığı bir anlaşmadır. Son zamanlarda Sovyetlerle fazla düşüp kalkmaya başlayan Makarios, bu hafta başında imzalanan anlaşmayla, Lefkoşe ile Moskova arasında direkt uçak seferlerinin açılmasını kabul etmiştir. Bağımsızlığa kavuştuğu günden bu yana Kıbrıstan Sovyetler Birliğine gidip gelenlerin sayısı iki elin parmaklarını geçmeyecek sayıda olduğuna göre, bu direkt hava seferlerinde ne taşınacağı meraka değer bir soru olarak ortada durmaktadır.

C.H.P.

Teşkilâttaki huzursuzluk

Haftanın başında, Salı gün ki gazetelerde, günün konusu olan "İnönü-



Nüvit Yetkin
Bir elinde süpürge

ye Suikast" "ve Kıbrıs Olayları" haberleri arasına sıkışan ufacık bir haber çok kimsenin gözünden kaçtı. Haber çokluğundan gazetelerin gereken yeri veremedikleri , haberde, Ankaradan gönderilen Genel Sekreter Yardımcısı Nüvit Yetkin tarafından CHP İstanbul İl Teşkilâtına işten el çektirildiği bildiriliyordu.

CHP Genel Merkezinin tanı yetkiyle İstanbula gönderdiği Nüvit Yetkin, İstanbula gelir gelmez İl Yönetim Kurulunu toplantıya çağırdı ve dinledikten sonra Başkanla İl İdare Kurulu üyelerinin vazifelerine son verildiğini Kurula tebliğ etti.

Aynı gece Kadıköy Üçe Yönetim Kurulunu da dinleyen Yetkin, Kurulun vazifesinin sona erdiğini bildirdi ve hemen ertesi günden itibaren, yeni İl Yö netim Kurulunu kurmak için çalışmala ra başladı.

CHP İstanbul İl Yönetim Kurulunda haftanın başında gün ışığına çıkan huzursuzluk, aslında tam bîr yıldan beri, yani geçen yıl yapılan İl Kongresinden beri mevcuttu, 1963 yılının Ekim ayında yapılan ve 27 Mayıstan sonraki ilk kongre olan bu kongrede CHP İstanbul Teşkilâtında Kasım Gülek taraftarı olarak tanınan ve adlarına öteden beri Kıravatsızlar denilen ekip, hatırı sayılır bir başarı kazanamamıştı. Kongre seçimlerinde bu neticelerin alınması. Genel Merkezin şimdi el attığı huzursuzlukların başlangıcını teşkil etti. Huzursuzluk, gün geçtikçe daha da arttı. Bu mücadele, aslında, İstanbul İl Teşkilâtında daha muhalefet günlerinde başlıyan iki hizibin çekişmesinden başka bir şey değildi. Ancak, bu defaki sebepleri temeldeki problemlerde aramak gerekiyordu. CHP İstanbul teşkilâtına hakim olmak isteyen bir zümre, hesabını İnönü sonrasına göre yapıyor ve oyununu ona göre oynuyordu. Bu yüzden CHP, İstanbulda görevini yapamaz hale gelmişti. İktidardaki Partinin İstanbul İl Yönetim Ku---u, tamamen kendi başına buyruk bir yol tutturmuş, basit partizanlıklara tevessül etmiş ve geniş bir taviz



Ekrem Özden
Gitti, gider !

politikası gütmeye başlamıştı. Metod, D.P. İl Yönetim Kurullarının kullandığı metodlardan farksızdı. Bu durum aydın fikirli CHP lileri çileden çıkarıyordu.

Huzursuzluğun başlangıcı

Yönetim Kurulu üyeleri arasında ihtilâf, Ekim 963 Kongresinde seçilen İl Yönetim Kurulunun çalışmaya başlamasıya birlikte başgösterdi. Başkan Ekrem Özden, mesele hakkında kesin kararlar alacak yerde, yatıştırma politikası güttü. Ancak, bu "idare-i maslahat"çı politika altı ay kadar dayanabildi. Yönetim Kurulunda reformistleri temsil eden ve azınlıkta olan grup için bardağı taşıran damla, yeni kurulan Gazi Osman Faşa İlçasi - eski adıyla Taştarla - Yönetim Kurulunun teşkilinde tutulan yol oldu. Reformistler, Gazi Osman Paşa İlçe Teşkilâtının; CHP ye samimi inançlarla bağlı genç işçilerden teşekkülünü İstiyorlardı. Diğer grup ise kendi çıkarma uygun bir yol takip edecek politikacı tipini tercih ediyordu. Önceden, reformistlerin istediği şekilde bir prensip kararı alınmasına rağmen, tatbikatta değişik bir yol takip edilince ti Yönetim Kurulundan Nermin Nefçi. Orhan Birgit, Târhan Erdem, Salih Nuri Tüzel istifa ettiler. Boşalan yerlere yedekler getirildiler. İki üye hariç, bu gelenler de Kıravatsızların zihniyetinde olan kimselerdi. Ancak bu sıralarda Belediye seçimleri de gelip çatmıştı. CHP İl Yönetim Kurulu Be-



Ali Sohtorik
Yedek kuvvet

lediye seçimlerinde son derece pasif bir yol takip ederken ve hattâ partizan görüşleri neticesi Necdet Uğur gibi bir Belediye Başkanının seçilmesine mani olunurken, istifa, eden reformistler seçim komitelerinde görev alarak, CHP nin başarısı için uğraştılar. Hatta CHP li Haşim İşcanın Belediye Başkanı olmasını sağlayan da yine bu reformist gruptur.

Hastalık tedavi edilmeli

Seçimlerden sonra reformistler ve İl Yönetim Kurulu ile devamlı ihtilâfta bulunan Gençlik Kolu, müştereken, Genel Merkeze bir rapor hazırladılar. Bu raporda CHP den beklenen ve gerçekleştirilmesi gereken işler belirtiliyordu. Bunlar bugün, CHP Genel Başkanı tarafından Hükümet programına alınan reformlardan başka birşey değildi. Öte yandan, İl Yönetim Kurulu iyiden iyiye gemi azıya almıştı. Yaklaşan kongre münasebetiyle, kendilerine sempatizan delege temini için başvurmadıkları yol yoktu. Kadıköy İlçesinde yapılan delege seçimlerinde büyük yolsuzluklar yapılmıştı. Üsküdar İlçe Gençlik Kolu çeşitli sebeplerle işe başlattırılmıyordu.. Daha, el altından yürütülen öyle çeşitli olaylar vardı ki, üzülmemek imkânsızdı. Belediye etrafında çevrilmek, istenen dolaplar ve bu yüzden çıkan dedikodular gün geçtikçe artıyordu.

CHP Genel Merkezi sağır değildi. Nihayet vaziyete el koymak lüzumunu duydu ve uzun zamandır politika alanında pek nadir adı duyulan CHP Genel Sekreter Yardımcısı Nüvit Yetkini bu işle görevlendirdi

Nüvit Yetkin İl Yönetim Kuruluna işten el çektirdikten sonra, salı gününden itibaren temaslarına başladı. Yetkin, İl Yönetim Kurulundan istifa eden reformistlerle, eski İl ve İlçe başkanlarıyla konuştu. Aldığı sonuç şudur: CHP İstanbul Teşkilâtı, Başkan olarak, eski İl Başkanı Ali Sohtorikin etrafında toplanmak istemektedir. Uzun seneler CHP İl Yönetim Kurulunda görev almış bulunan, kuvvetli bir şahsiyete sahip Ali Sohtorikin başkanlığı en çıkar yol olacaktır. İl Yönetim Kururu üyeliklerine de kuvvetli ve reformcu şahıslar getirilirce, CHP nin İstanbul Teşkilatındaki hastalığı yenilebilir. Yoksa, İkinci bir, "ne şiş yansın, ne kebap" tarzındaki davranışa CHP nin tahammülü yoktur.

Kanunlar

Yatırım indirimi

Beş yıllık Kalkınma Plânının başarı sağlaması gerek resmî gerekse özel sektörde, yatırımların umulduğu kadar yapılması ile kaabil olabilecektir. Yatırımlar da ancak kanunlar ve kararnamelerle sağlanmış imkânlardan faydalanarak meydana çıkacaktır. Bunlardan bir tanesi de yatırım indirimidir. Yatırım indirimi, 28 Şubat 1963'te yayınlanan ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerini değiştiren 202 sayılı kanun içindeki bir bölümdedir.

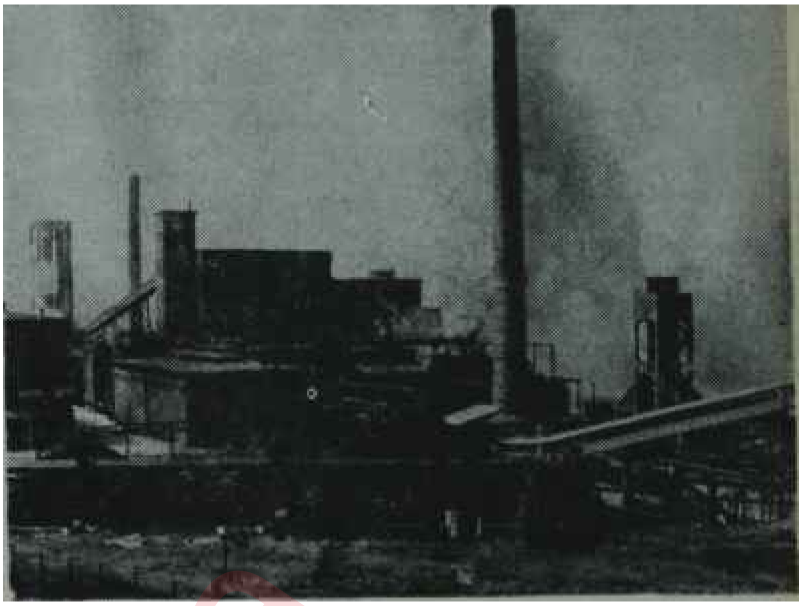
Kısaca ifade edilmek gerekirse, kazancını tekrar yatırıma sarfetmek isteyenlerin bu kazançlarından bir kısmını vergiden muaf tutmak imkânı şeklinde özetlenilebilir.

ticari ve ziraî kazancını bilanço, esasına göre tespit edenlerin istifade edebileceği yatırım indiriminden bir senelik tatbikat esnasında pek fazla sonuç alınamadığı anlaşılmaktadır. Bunun sebeplerini bazıları iş âleminin kararnameyi lâyıkı veçhile anlamadığında, bazılarıysa gerekli önemin verilmediğinde aramak istemektedirler. Oysa ki, her iki sebep, de pek yerinde değildir. Asıl sebep, 202 sayılı kanundaki yatırım indirimi hükümlerinin ihtiyacı karşılayacak evsafta olmamasındadır.

Bundan iki yıl önce İstanbulda, çeşitli sektör temsilcilerinin iştirakiyle bir komisyon kuruldu. Vergi Reform Komisyonu adı verilen bu komisyonda yatırım indirimi konusu ele alınarak incelendi ve bu konuda bir rapor hazırlandı. Raporda, yatırım indiriminin esas nispeti yüzde 60 olarak tespit edilmiştir. Buna karşılık, 202 sayılı kanunun ek 3. maddesinin son paragrafında yatırım indirimi nispeti yüzde 30 olarak gösterilmektedir. Bu indirimin ferdi firmalardaki nispetini tespit etmeye imkân yoktur. Çünkü gelir vergisindeki müterakkilik bakımından nispeti tespit etmek kaabil değildir. Ama şirketlerde kurumlar vergisi muayyen olduğuna göre, bundan yapılacak vergi indirim yüzdesi de bellidir.

Hangisine inanmalı?

Şimdi. Vergi Reform Komisyonunun yüzde 60 dediğine 202 sayılı kanunun yüzde 30 demesi üzerinde durmak lâzımdır. Aradaki fark yüzde 3-5 gibi bir nispet olsa. üzerinde fazla durulmayabilir. Ancak, bir komisyonun yüzde 60 dediğine kanun yüzde 30 derse, bu' nispetler arasındaki fark üzerinde durmak gerekir.



Bir fabrika
Tüten bacalar

Öte yandan. Vergi Reform Komisyonu, rejyonal kalkınmanın bahis konusu olduğu yerlerde yatırım indirimi nispetinin yüzde 75 olmasını teklif etmiştir. Buna karşılık kanun, zirai yatırımlar ile bölge kalkınmasında yüzde 40, geri kalmış bölgelerde yüzde 50 yatırım indirimini kabul etmiştir. Vergi Reform Komisyonunun raporunda çok enteresan bir noktaya daha temas edilmektedir. Bu nokta, yatarım indiriminin kurumlar ve ferdî teşebbüsler bakımından ayrı bir mahiyet taşımasıdır. Yukarıda da belirtildiği gibi, yatırım indirimi kurumlar ve ferdî teşebbüsler bakımından ayni miktar ve önemde değildir. Çünkü kurumlar vergisi muayyen nispettedir, gelir vergisi ise, gelirin miktarına göre değişen müterakki bir sistem üzerinden alınmaktadır. Bu sebeple, yatırım indirimi dolayısıyla gelir vergisinde kazançlardan bir kısmının vergileme dışı bırakılması gelir vergisi mükelleflerine, kurumlar vergisine nispetle, daha büyük avantaj sağlamaktadır. Halbuki böyle bir farklılaşmanın ferdî teşebbüsler değil, kurumlar lehine yapılması, sermaye şirketlerinin kuruluş ve gelişmesini sağlama bakımından çok faydalı olurdu.

Vergi Reform Komisyonu, yatıranlarda vergi indirimini kurumlar ve teşebbüsler bakımından ayrı ayrı mütalâa etmektedir. Bu suretle, kurumlar için normal yüzde 60. rejyonal kalkınmanın bahis konusu olduğu yerlerdeyse yüzde 75 vergi iadesi öngörülmekte, ferdi teşebbüslerdeyse, bu nispetler aşağı yukarı yarı-yarıya ve yüzde 30 ve 45 olarak teklif edilmekteydi. Böylece, hem vergi bakımından bir eşitlik sağlanacak, hem de esasen yatırımları daha fazla yapabilecek[1] olan sermaye şirketlerinin ferdî firmalar karşısında mağdur duruma düşmeleri önlenebilecekti.

Halbuki 202 sayılı kanunda bu ayırıma itibar edilmemiş ve böylece kurumlarda yüzde 60 ve 75, ferdi teşebbüslerdeyse yüzde 30 ve 45 olarak teklif edilen indirim miktarları birleştirilerek, evvelce de söylediğimiz gibi, normal yüzde 30, ziraî yatırımlarla bölge kalkınmasını ilgilendiren' yatırımlarda yüzde 40, geri kalmış bölgelerdeyse yüzde 50 olarak tespit edilmiştir.

Dahası var.

Ancak iş bununla da kalmamaktadır. 302 sayılı kanunun geçici 7. maddesine bakmak, ayakların suya erme-

si için kâfi gelmektedir. Bu madde, kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden yılın' başından itibaren beşinci yıl sonuna kadar yapılacak yatırım indirimlerinin her yıl için yüzde 20'yi geçemiyeceğini belirtmektedir. Böylece, Vergi Reform Komisyonunun yüzde 75'e kadar çıkan yatırım indirimleri 1970'e kadar yüzde 20'ye düşüvermektedir.

Reform Komisyonu, yatırım indirimi ile ilgili müracaatları incelemek üzere, bir de Yatırım Ofisi kurulmasını ileri sürmekteydi. Komisyon, memleketin ekonomik kalkınmasının gelişigüzel yatırımlarla değil, selektif bir plân dairesinde yapılacak yatırımlarla, istenilen ölçü ve süratle gelişeceğine inandığı için, indirimden faydalanacak özel sektöre ait yatırımların plâna uygun olmasını şart görmekte, ancak bunun kontrolünü yapmak için de bir dairenin - Yatırım Ofisinin- kurulmasını lüzumlu görmekteydi. Yatırım indiriminden faydalanmak isteyenler, yatırıma ait plân, proje ve finansman hesaplarını bu ofise devredecekler, ofisce yapılacak inceleme ve tahliller sonunda, yatırımın derpiş olunan şartlara uygunluğu halinde ilgili müessese yatırımdan faydalanabilecekti.

Ofisle yatırımı yapacak teşebbüs arasında varılacak anlaşmaya göre. yatırım plân ve projeleri ve yatırım müddetinde değişiklik yapılabilecekti.

Ofis ayni samanda yatırım indiriminden faydalanan teşebbüslerden yatarımla ilgili her türlü bilgiyi istemeye ve yatırımların gerçek seyir safhalarını takip ve kontrola yetkili olacaktı.

Böylece, Komisyonun indirim taleplerini özel bir sistemle incelemeyi lüzumlu gördüğü anlaşılmaktadır. Halbuki 202 sayılı kanun, yatırım plânlarının, Plânlamanın mütalâası alındıktan sonra Maliye Bakanlığınca inceleneceği hükmünü getirmektedir. Plânlamanın daha ziyade genel kalkınma problemleriyle ilgili olduğu düşünülecek olursa, yatırım ofisinin faydası kendiliğinden meydana çıkmaktadır. Ancak, Komisyonun raporu Maliye Bakanlığınca beğenilmemiş, nihaî kararın Maliye tarafından verilmesi uygun mütalâa edilmiştir.

Böylece, Komisyonun yüzde 75'e varan indirim teklifleri budana budana yüzde 20'de karar kılmış, bu işi incelemek üzere bir ofis kurulması teklifi bir kenara itilerek, bu konuda kararı Maliyenin vermesi uygun görülmüştür.

İşte bütün bu sebepler yüzünden yatırım indirimi sistemi istenildiği gibi tutmamıştır. Yoksa tüccarın, indirimi anlamadığı veya değerlendiremediği gibi hususlar olacak şey değildir.

Piyasa, kendi işine yarayacak şeyi keşfetmekte âdeta ihtisas sahibidir. Bu husus biraz da onun tabiatı icabıdır. Ama siz yüzde 75'e kadar varan indirim ister ve karşılığında yüzde 20 alırsanız, bir ofis kurulmasını teklif eder, buna karşılık iş Maliye Bakanlığının incelemesine kalırsa, sonunda yatırım indirimi "piyasa tarafından lâyıkı veçhile değerlendirilememiş" hale gelir!..

Vergi Reform Komisyonu

Fakat işin en enteresan tarafı Maliye Bakanlığınca bir kenara itilen raporu hazırlayan Vergi Reform Komisyonunun kuruluş şeklidir.

Tabii ki Bakanlık, çeşitli sektör temsilcilerinin katılmasıyla kurulu bir komisyonun tekliflerini, kendisinin temsilcisi de Komisyonda bulunsa bile, kabul etmek mecburiyetinde değildir. Zira bu komisyonda bilhassa serbest sektörü temsil edenler, kendi menfaatlarını korumak için, diğerlerine memleket aleyhine birçok maddeleri rey hakimiyetiyle kabul -ettirmiş olabilirler.

Hemen belirtmeliyiz ki. Vergi Reform Komisyonunda böyle bir durum bahis konusu değildir. Komisyon Başkanı, Maliye Bakanlığı müşavir hesap uzmanı Ali Alaybek idi. Diğer üyelere gelince, yedi hesap uzmanı, bir maliye müfettişi, bir Gelirler Genel Müdürlüğü müşaviri, bir de İstanbul Defterdarlığının eh ileri gelenlerinden birisi olmak üzere, onbir maliyeci, vardı. Geride bir İktisat Fakültesi profesörü ile Temsilciler Meclisi, Ticaret ve Sanayi Odaları, bir de Bağcılar Konfederasyonu temsilcisi olmak üzere, beş üye bulunmaktaydı

Profesör maliyeciydi. Ticaret ve Sanayi Odaları temsilcilerinden birisi maliye, birisi de gümrük müfettişiydiler. Bu sebeple, bunların da formasyon bakımından maliyeci düşüncesinde olacakları muhakkaktı. Buna rağmen, yani onaltı kişilik bir komisyonda maliyeyi yetkiyle temsil eden onbir kişi bulunmasına rağmen, Maliye Bakanlığı bunların hazırladığı raporu kabul etmedi ve yatırım indirimini yüzde 75'ten yüzde 20'ye indirdi!..

Şimdi, "Paki ama, Maliye Bakanlığı, verecekleri raporu kabul etmiyecekse, bu adamları aylarca niçin çalıştırdı?" diye haklı bir sual akla gelmektedir.

Ah, onun cevabı bir bulunabilse... Bir bulunabilse de herkes meraktan kurtulabilse...

28 Şubat 1963'te yayınlandığına göre, tam bir yıldan beri, yatırım indirimi kanunu işte bu yüzden gelişmemiş, kalkınmaya faydalı olmak imkânını bulamamıştır.

DÜNYADA OLUP BİTENLER

A. B. D.

Adaletin çilesi

Geride bıraktığımız hafta içinde Dallas Adalet Sarayına giren herkes, kapıda, hiç alışmadığı bir "arama" - dan geçiyordu. Dünyanın her tarafında olduğu gibi Texas'da da gazeteciler fazla sevilen Kimseler sayılmamalı ki, aramanın ,en sıkısına onlar konu oluyorlardı,

Dallas Adalet Sarayının kapısındaki bu gülünç oyun, Kennedynin katili olduğu ileri sürülen Lee Harvey Oswald'ı öldüren Jack Ruby'nin yargılanmasıyla beraber başladı. Dallas polisi Oswald'i koruyamamıştı, şimdi bir de Ruby elden giderse bütün dünyaya büsbütün rezil olacaktı. Bu bakımdan, gece kulübü sahibi Ruby'yi korumak için bazan gülünç olacak kadar aşırı tedbirler alınmıştı.

Ruby'nin yargılanması, Texas Savcısının ilk söylediğine bakılırsa, bu yılın başında başlayacaktı. Fakat yargılama, çeşitli sebeplerle, geride bıraktığımız haftanın başına kadar gecikti. Bu arada Savcılık kendi açısından yeni deliller bulmaya çalıştığını açıkladı, Ruby'nin avukatları da -maşallah bir düzine kadar vardılar- kendi aralarında ortak bir savunma plânı çizmeğe çalıştılar. Ancak, avukatların bu ortak plânı çizmesi sanıldığı kadar kolay olmadı. Kimi Ruby'yi, cinayeti derin bir teessüre kapılarak, âni infial halinde işlediğini ileri sürüp savunmak istiyor, kimi de geçici delilik kozunu oynamak istiyordu. Hele bir tanesine kalırsa, bunların ne birincisini, ne de ikincisini kullanmaya lüzum vardı. Tsxas kanunlarına göre tabanca ile işlenen cinayetler cinayet bile sayılmazdı. Mahkemede cinayetin tabanca ile işlendiği isbat edilir, olur biterdi. Fakat diğerleri bu emektar Texas'h avukatın sözlerine kulak asmadılar, yapılan tartışmalar sonunda mahkemede Ruby'nin Oswald'ı öldürürken geçici olarak aklını kaybetmiş olduğunun ileri sürülmesine karar verildi.

12 kızgın adam

Bütün güçlüklerin giderilmesinden sonra, geride bıraktığımız haftanın başında Ruby'nin yargılanması başladığı zaman ,artık doğru dürüst bir yargılama göreceklerini sananlar hemen yanıldıklarını anladılar. Çünkü arabanın yüklüsü arkadan geliyor. Kurulması gereken 13 kişilik jüri meselesi bütün güçlüğüyle ortada duruyordu. Bilindiği gibi, amerikan yargılama düzeninde bir kimsenin suçlu olup olmadığına 12 kişilik bir jüri karar verir, yargıç da ondan sonra gerekli cezayı kararlaştırır. Olağan durumlarda, bir jürinin kurulması yarım günlük bir iştir. Yargıç tarafından seçilen birkaç düzine vatandaş mahkemeye çağrılır, bunların hepsi sıra ile tanık sandalyesine oturtulup hem savcı, hem de sanık avukatı tarafından sorguya çekilirler. Sorgu sırasında tahsil durumları, sosyal yerleri, ahlak! düşünceleri, sanık hakkında bir peşin yargıya sahip olup olmadıkları birer birer öğrenilir ve jüri, ancak bundan sonra, hem savcının, hem de sanık avukatının ortak seçimleriyle kurulur. Jüri kurulması sırasında hem savanın, hem de sanık avukatının onbeş jüri üye adayını sebep göstermeden reddetmek hakkı vardır. Eğer sebep gösterebilir ve bu sebep de yargıç tarafından kabul edilirse, istedikleri kadar adayı reddedebilirler. Tabii, bu arada, yargılamanın başlaması da geciktikçe gecikir.

Ruby'nin yargılanması başlar başlamaz, sanık avukatlarının jürinin kurulmasını mümkün mertebe geciktirme oyununa başvurdukları görüldü. O kadar ki, Cuma sabahına kadar dinlenen 23 adaydan hiçbirini jüri üyeliğine uygun bulamadılar.

Ancak, geçen Cuma sabahı tanık sandalyesine oturan bir jüri adayı sanık avukatları tarafından uygun görülünce, salonu bir bayram havası kapladı. Kısa bir zaman sonra da, bütün Amerika Ruby dâvasına seçilen ilk jüri üyesinin 35 yaşında, Max E. Causey adında bir elektronikçi olduğunu öğrendi. Eskiden Amerikan hava kuvvetlerinde pilotluk yapmış olan Causey, sanık avukatlarının sorgularından anlaşıldığına göre, pek büyük bir psikoloji üstadı olmamakla beraber, bazı tanınmış ruh doktorlarının isimlerini biliyor ve eserlerini duyduğunu söylüyordu!

Böylesine iyi yetişmiş ve modern psikoloji ilmine büyük bir saygı duyan ilk jüri üyesini bulduktan sonra, sanık avukatları, şimdi buna benzer daha 11 kişinin peşindedirler!

Pakistan

Gönüllü arabulucu

Geride bıraktığımız hafta içinde, Pakistan Devlet Başkam Eyüp Han, Ravalpindide, Asyanın en doğusundan gelen ufak-teîek, çekik gözlü bit ziyaretçiyi ağırladı. Doğrusu, kendisine verilen öneme, gösterilen yakınlığa bakınca çekik gözlü ziyaretçi memnunluktan başka birşey duyamazdı. Nitekim, Ravaipindiden ayrılırken verdiği demeçte bunu açıkça da belirtti. Fakat ona verilen önemle, gösterilen yakınlıktan memnun olmayanlar da vardı. Meselâ Sovyet idarecileri bu konuda susmayı tercih ettiler ama, her hallerinden Pakistanın davranışından memnun olmadıkları belliydi. Amerikalılar ise, memnuniyetsizliklerini gizlemeyi bile denemediler, hem Pakistanı, hem de ziyaretçiyi açıktan açığa kınadılar .

Pakistana gidişiyle dünyanın en büyük iki devletini, Sovyetler Birliğiyle Birleşik Amerikayı endişeler içine atan ziyaretçi, Komünist Çin Başbakanı Çu en Laydan başkası değildi. Bilindiği gibi, Pakistanla Komünist Çin arasındaki yakınlık, önceki yıl patlak veren Hint-Çin sınır çatışmasından sonra başlamıştı. Bu çatışma üzerine Hindistana yapılan Amerikan silâh yardımı Pakistanı çok endişelendirmiş ve Eyüp Han, kuvetlenen Hint askeri gücü karşısında, ister istemez, Komünist Çine yaklaşmak zorunu duymuştu. Bu yakınlaşmanın ilk belirtisi, iki devlet arasında 1963 Martında imzalanan sınır anlaşmasıdır. Ondan sonra da. aynı yılın Aralık ayında. Çu En Lay Pakistana davet edilmiştir. Çin Başbakanının geçen

hafta yaptığı ziyaret, bu davet üzerine olmuştur.

Güney Asyadaki en güvenilir dostlarından biri olan Pakistanın Kızıl Çine yaklaşması. Birleşik Amerikayı elbette ki memnun etmeyecekti. Nitekim, bu yakınlaşma başladıktan sonra Washington, Pakistana yaptığı yardımı kesmek tehdidini savurarak Eyüp Hanı geri çevirmek istemiştir. Fakat Hindistana verilen amerikan silâhları çok güçlü göründükleri için Eyüp Han bir adım bile gerilememiştir,. Sovyetler Birliğine gelince, Komünist çinin Afrika devletleri ve Fransadan sonra güney komşusu Pakistana da yaklaşması, Moskova ile Pekin arasındaki yarışmada Kızıl Çin yöneticilerinin lebine bir puvan olduğu için bundan Moskova da memnun olmamıştır.

Zemin bulunabilse...

Ravalpindide yapılan Eyüp Han - Çu En Lay görüşmelerinin en dikkati çeken noktalarından birincisi, Pakistanın, Komünist Çinle birlikte "askerî hazırlıklar"ı kötülemesidir. Başka bir deyişle Pakistan, Komünist Çinin şimdiye kadar iddia ettiğine uygun olârak. Asyadaki Amerikan savunma politikasını barışı tehlikeye düşürmekle suçlandırmaktadır. Ancak, bu politika içinde Pakistanın üye olduğu CENTO ve SEATO paktları da vardır. Eğer Pakistanın şimdi söyledikleri gerçek düşüncelerine uygunsa, CENTO ve SEATO eninde sonunda Pakistansız kalacak demektir.

Pakistanın Amerika karşısında Komünist Çine' ayak uydurmasına karşılık, Komünist Çin de Hindistan karşısında Pakistana ayak uydurmakta ve Keşmir meselesinde Pakistanın görüşünü desteklemeye söz vermektedir. Pekin hükümeti, şimdiye kadar, Keşmirin ihtilaflı bir ülke olduğunu kabul etmekle beraber Pakistan görüşünden: yana çıkacak kadar ileri gitmiyordu. Görüşmeler sonunda yayınlanan bildiride, Çu En Lay, Keşmir meselesinin "Keşmir halkının isteklerine uygun olarak çözülmesi" gerektiğini söylemektedir. Bilindiği gibi Hindistan, Keşmirde yapılacak bir kamu oylamasının Pakistan lehinde sonuçlanacağından korkarak, böyle bir oylamaya başvurmaktan kaçınmakta, Pakistan ise devamlı olarak referandum istemektedir.

Ravaipindi görüşmelerinin ilgi çekici başka bir noktası da, bu görüşmeler sırasında, Pakistan Devlet Başkam Eyüp Hanın Komünist Çinle Amerika Birleşik Devletleri arasında arabuluculuk yapmaya gönüllü çıkmasıdır. Eyüp Hana göre, yapılan görüşmelerde Çu En Lay, eğer diğer devletler makul bir tavır takınırlarsa, Pekinin de onlara aynı makul tutumla mukabele etmeye hazır olduğunu bildirmiştir. Oysa Komünist Çinin Amerikanın Milliyetçi Çine karşı "yerine getirilmesi gereken yüklemler" i olduğunu kabul etmesine karşılık, Amerika Komünist Çinin Hiçbir isteğini Kabule yanaşmamıştır. Eyüp Han, Komünist Çinle Amerika arasında ortak bir anlaşma zemini bulmaya hazır olduğunu bildirmiştir.



Eyüp Han
Arabulucu



Çu-An-Lâi
Beş *dertte*

Büyüyen bir heyülâ

Ancak, Amerikanın bu arabuluculuk teklifini hiç değilse şimdilik, iyi karşılamıyacağını kestirmek için falcı olmaya lüzum yoktur. Bundan daha birkaç yıl önceki siyasal yalnızlığını son birkaç ay içinde bir tarafa atan Pekin hükümeti, dünya politika alanında hergün biraz daha kuvvetle belirmekte ve Amerika Birleşik Devletleri bu durumdan büyük bir endişe duymaktadır. Fransanın Pekin hükümetini tanıması karşısında duyulan kızgınlık Washington "da henüz geçmiş değildir.

Bununla beraber, ne kadar ayak diretse diresin, Amerika Birleşik Devletlerinin de günün birinde Pekin gerçeğini kabul edeceği açıktır. Komünist Çin, özellikle Fransa tarafından tanındıktan sonra, eninde sonunda Birleşmiş Milletlere girmek için gerekli üçte iki çoğunluğu Genel Kurulda toplayacaktır. Kaldı ki, ne kadar saldırgan niyetler beslerse beslesin, Komünist Çinin Birleşmiş Milletler içinde olmasının dışında kalmasından daha faydalı olacağım ileri sürenlerin sayısı gün geçtikçe çoğalmaktadır. Birleşmiş Milletler dışında kaldıkça, sınırları içinde dünya halkının dörtte biriin barındıran bu koca dev hergün biraz daha tehlikeli olacaktır. Birleşmiş Milletler, iyi kötü bir denetleme organı olarak, bu devin dünya barışını bozacak hareketlerini önleyebilir, hiç değilse bu hareketlerin cezasız kalmamasını sağlayabilir.

Bu fikrî gelişmeden başka, pratik bazı endişelerin de eninde sonunda Amerikayı Komünist Çin gerçeğini kabule zorlaması beklenebilir. Bu endişelerin başında hiç şüphesiz, ticaret gelmektedir. Amerikanın endüstrici dostlarının büyük bir kısmı, özellikle İngiltere ve Fransa, Çin pazarını şimdi kendi ellerine geçirmeye çalışmaktadırlar. Amerika bu duruma daha uzun bir süre seyirci kalamaz. İngilizlerin ticaret ve sanayi ile görevli Devlet Bakanı Edwat Heath'in önümüzdeki Kasım ayında Pekine giderek orada bir İngiliz Sanayi Fuarı açacağını açıklamaları, Amerikanın sözünü adamakıllı açmış olmalıdır.

YAYINLAR

GECENİN UCUNDAKİ IŞIK

Peride Celâlin romanı

(İnkılap ve Aka kitabevleri, 1963 İstanbul, 431 sayfa 10 lira)

Peride Celâl adı, İkinci Dünya Savaşı sonlarına kadar memleketimizde ortaokul kültürünü aşamamış daktilo kızların, okumayı çat pat söken zanaatkar yamaklarının, kısacası, yüzleri ergenlik sivilceleriyle engebelenmiş kız ve oğlanların sevgilisi olan bir addı. Tıpkı Kerime Nadir, tıpkı Esat Mahmut Karakurt gibi...

İlkokulun atlanıp da ortaokula gelindiği ve okuma aşkının başladığı yıllarda, bizim yaşımızda olup da Kerime Nadiri, Esat Mahmudu ve Peride Celâli okumamış yoktur hemen hemen. Sezarın hakkını Sezara vermek gerek, daha o zamanlarda bile Peride Celâlin romanları ötekilerinkine göre daha iyice idi. Ama bu iyilik, nihayet bir "daktilo kızlar" romanının iyiceliğiydi.

Anlaşılan, o yıllar bu yazarların da pek verimli olduğu **yıllardı** ki, yazdıklarını okuya olcuya bitiremezdik. Öyle sanıyorum ki şimdi bile eski kitap sandıklarını karışlarsam, her birinden onar onbeşer ciltlik birer külliyat çıkar.

Şimdi o yıllar çok uzaklarda kaldı. Ben de yaşdaşlarım gibi artık ne Kerime Nadiri okuyorum, ne de ötekileri. Ancak, günlerden" birgün elime bir kitak geldi: "Gecenin Ucundaki Işık". Sade bir kapağı, gösterişsiz bir takdim yazısı vardı. Şöyle bir karıştırayım bari, diye başladım, sonuna kadar nasıl olsa çekilmez, diye düşünüyordum. Aksi oldu. İlk gece kitabın yarısını, ikinci gece ikinci yarısını okuyup bitirdim: Benim çocukluk yıllarımın romancısı nereden nereye gelmişti? Şaştım kaldım.

"Gecenin Ucundaki Işık", sıradan bir piyasa yazarının romanı olmaktan çok öteye bir roman. Peride Celâl bu romanında, yaşama çabası içinde bunalmış, yolunu bulamamış, içine dönük genç bir kadının hayatını anlatıyor. Güç hal üniversiteyi bitirip avukat olan. sadece bir tesadüf eseri pek zengin bir iş adamı ile evlenen, onu seven, ama mesut olamayan Maddenin hikâyesi... Bu hikâyenin içinde yazarın "kaymak takım" diye adlandırdığı Avrupa ve Amerika mukallidi, snobizm içinde yüzeri, her türlü yurt sorunundan uzak çevreler, Ankaranın orta halli memur çevrelerinin de hikâyeleri yer alıyor. Peride Celâl, içine dönük, ama duygulu bir kadının iç dramını oldukça büyük bir ustalıkla okuyucuya sunmuş. Romanı gerçekten edebi değeri büyük bir eser mi? Elbette ki, hayır! Ama. gene de çağdaşlarınınki ile kıyaslanınca çok yukarılarda kalıyor. Hattâ o yaldızlı, süslü-püslü kapaklar içinde piyasaya çıkarılan Avrupa-Amerika aktarması pek çok çeviriden de çok kaliteli.

1935'de Yedi Gün dergisinde yazdığı hikayelerle yazı hayatına giren, yirmiye yakın roman veren bir yazarın, aradan otuz yıla yakın zaman geçtikten sonra bile kendisini aşması övülmeye değer. İddiasız, ama sıkmayacak bir roman okumak isteyeceklere "Gecenin Ucundaki Işık"ı salık veririm.

İlhami SOYSAL

Kitaplar

GÖLGELERİ KULLANMAK

Ahmet Oktayın şiirleri, Dost yayınları Şiir Dizisi 23, Ankara 1963, 94 sayfa 250 kuruş.

IŞIK ÇIĞLIĞI

Şahinkaya Dilin şiirleri, Çağdaş yayınları, Ankara 1964 32 sayfa 250 kuruş..

TUFANDAN SONRA

Ârthur Rimbaud'un şiirlerini türkçeleştiren Can Alkor. Sanat Basımevi 1964, İstanbul, 36 sayla 500 kuruş.

TÜRKİYENİN EKONOMİK VE SOSYAL DURUMU

Türk-İş Araştırma Bürosunca yapılmış inceleme, Türk-İş Yayınları 24, Ankara 1964 Şark matbaası, 46 sayfa.

Tüli'den haberler



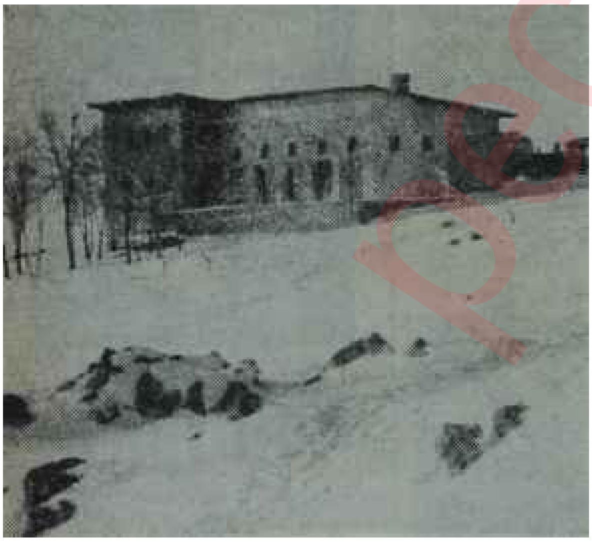
İzmir Lisesinden Feyzalanlar Topluluğu, İzmir Atatürk Lisesinin kuruluşunun 7. yıldönümünü kutlamak özere, geçen hafta içinde bir toplantı yaptı. Yedi yıldan beri Ankarada faaliyet gösteren topluluğun bu yılkı toplantısı ilk defa, Bulvar Palas pavyonunda, üyelerin eşlerinin de iştirakile, müzikli ve danslı olarak yapıldı.

Toplantı, topluluk üyelerinden yüksek mühendis ve Yüksek Murakabe Heyeti üyesi Kerim Berkinin eşi Nermin Berkinin teklifi ile sadece bekâr toplantısı olmaktan çıktı, fevkalâde canlı, esprili ve nefis bir toplantı oldu. Eski mezunlar, kadril ve çarliston, çok yeni mezunlar da madison, twist ve bosonovalar yaptılar. Köy İşleri Bakanı Lebit Yurdoğlu. A.P. milletvekili Sâim Sarıgöllünün esprilerle dolu daveti üzerine, vaktiyle yazmış olduğu "İzmir" şiirini okudu. Yine Yurdoğlunun güftesini yazdığı bir şarkıyı hepsi birden söylediler. Süleyman Ağabey dedikleri Süleyman Erkmen, avukat Galip Menteşe, Prof. Dr. Zafer Paykoç, eski günlere ait hikâyeler anlattılar ve taklitler yaptılar. Galip Menteşe trampet çaldı, çok kimsenin gözleri yaşardı. Muğlalı eczacı General Şükrü, harmandalı oynadı. Ali Koç, bir halk türküsü ve Klâsik Türk Müziğinden bir parça ile nefis bir de arya söyledi. İzmir Lisesinden feyzalanlar böylece, her telden çalabildiklerini belli ettiler.

Toplantıyı tertip eden, Yüksek Murakabe Heyeti üyesi Hasım Onikinci, gerçekten büyük başarı kazanmış olan bu toplantıdan sonra, bundan böyle her ay yapılacak toplantıların da artık hanımlarla beraber yapılmasının doğru olacağım söyledi. Avukat Suat Zühtü Özalp ise - bu konuşma için eşinden izin aldığım belirttikten sonra- bekâr toplantılarından vazgeçilemiyeceğini, tek aylarda bekâr olarak, çift aylarda eşleriyle birlikte toplanılmasını teklif etti ve bir dil çabukluğu ile "oylama kabul edilmiştir" diyerek, itiraz seslerini susturdu. Karar böylece kaldı.

Dr. Nejat Candan ve eşi, eczacı Şahap Dizdarer ve yeni evlendiği genç eşi de toplantının sonlarına kadar kaldılar.

İstanbul Operası, yeni temsil "Carmen" operasını, 18 Şubat salı akşamı verilen gala gecesinde açtı. Büyük takdir kazanan operanın davetlileri, alışılagelen şahıslardan başka simalar ve tabii ki onların yanındaki hanımlardı. Zira, 17 Aralıkta mahallî seçimler yapılmış, İl Genel Meclisleriyle Belediye Meclislerine üyeler seçilmişti. Gala gecesine onların da çağırılmaları gerekirdi. Çünkü Operanın bütçesini Belediye Meclîsi üyeleri kabul edeceklerdi. Onları Operanın ilk temsilinden mahrum etmemek gerekirdi. Bu sebeple korkonsülerin bundan önceki temsillerde işgal ettiği koltuklar Belediye Meclisi üyelerine ayrılmıştı. Onlar da gelmemezlik etmemişlerdi. Fakat gönderilen davetiyelerin altlarında smokin mecburiyeti yazılı olmasına, rağmen, davetlilerin büyük çoğunluğu buna riayet et-





Kayak——Başkentin popüler sporlarından biri de kayaktır. Selanik caddesinde mütevazı bir lokali olan Elmadağ Dağcılık ve Kış Sporları Kulübü yöneticileri tarafından bu lokalde, yerli ve yabancı kayakseverler için filmler gösterilmekte, konferanslar düzenlenmektedir. Ayrıca her hafta sonu otobüslere dolan kulüp üyeleri ve misafirler, Maskenle 25 kilometre mesafedeki Elmadağa gidip bol bol kayarak karın tadını çıkarmaktadırlar. Kulüp iki yatakhane, salon ve şömineli kayakevinin yanı sıra bu yıl Elmadağda bir de lift kurmuştur. Lift saatte 40 kayakçıyı 100 metre yüksekliğe 650 metre mesafe üzerinden rahatça çıkarabilmektedir.



Basın - Ankara gazeteciler Cemiyetinin yıllık ananevi gazeteciler Balosu 4 Nisanda Ankara Palas salonlarında yapılacaktır. Balo ile ilgili hazırlıkları yürütmek üzere Başkentin popüler hanımları ve yabancı diplomat eşlerin den kurulu bir komite çalışmalarına başlamış bulunmaktadır.

memişti. Hattâ, gri spor elbiseleriyle bile gelenler vardı. - Cüneyt Gökçerin kulakları çınlasın ! -.. Bir kısmının da. Operadan hoşlanmadıkları için o-lacak, koltukları boş kaldı.

Romanyalı misafir sanatçı Elena Çerne iyi bir Cârmen olduğunu gösterdi ve haklı bir takdir topladı. Bu sebeple Romen Başkonsolosu ve Viskonsülü her halleri "ile memnuniyetlerini belli ediyorlardı.

Birçok aryalarını halkın ezbere bildiği bu ünlü operanın parçaları nedense, bir-iki tanesi hariç, pek alkışlanmadı. Esasen öteden beri, İstanbul seyircisinin bu tarz hareketlere karşı bir allerjisi var, ellerini kaldırmaya üşenir, yerlerinde buz gibi otururlar.

Ankaradan İsanbula transfer edilen yerli Carmen Nevin Pere, galâya kırmızı dantel bir tuvaletle gelmişti. Görenler kendisinin müstakbel Cârmen olduğunu hemen anlıyorlardı. Saçlarını da şakaklarında virgüller yaparak kırmızı bir kurdelâ ile bağlamış olan Nevin Perenin yanında Günay isminde bir mühendis deniz binbaşısı bulunmaktaydı. Bu çift, temsilden sonra. Bayan Perenin bizzat kullandığı iki kişilik kırmızı spor arabaya binerek meçhul bir istikamete gittiler.

Sanatçılara İstanbul Valisi Niyazi Akı, Belediye Başkanı Haşim İşcan, Sıkı Yönetim Komutanı Refik Yılmaz birer sepet çiçek yaptırmışlardı. Bu arada, eski Belediye Başkanı Necdet Uğur da bir sepet çiçek göndermeyi ihmal etmemişti.

Geçen hafta cumartesi günü Ankara Sanatseverler Kulübü salonları görülmemiş derecede kalabalıktı. Zerrin "Akgünün "Egzistansiyalizm" konulu konferansı hemen her yaştan, büyük bir dinleyici kitlesini Sanatseverlere çekmişti. Ergun Sav, konferansçıyı tanıtan kısa bir konuşma yaptıktan sonra, Zerrin Akgün, egzistansiyalizmin "kasten derbeder bir şekilde giyinmek ve aklına estiği şekilde hareket etmek" demek olmadığını, başlıca on kaideye dayanan ve tâ Musa peygamberdenberi bilinen bir konu olduğunu, kısaca "insanın kendi kendisini yaratması" anlamına geldiğini izah etti.

Konferansta kimler yoktu ki: Yargıtay üyeleri, eski ve yeni valiler, şairler, ressamlar, yazarlar ve kendilerini, bu akımın müntesibi sayan derbe der gençler!.. Fakat ortalarda görünmeyen şeyler de vardı: Kulübün başlıca yönetacileri ve iskemleler!..

Hariciyecilerimizden Muzaffer K. Görduysus bugünlerde pek neşesiz. Kıymetli köpekleri Sezar, şaka yapayım derken efendisinin bacağından epeyce büyük bir parça koparmış! Uzun zamandır şımarmıya başlıyan kıymetli köpeğe bu vesile ile evden uzaklaşmak düşmüş ama, sayın hariciyecimiz de her gün kuduz aşısı yaptırmıya başlamış.

Ağız Tadıyla

ZEYTİNYAĞLI DOLMA

Malzeme :

1 büyük lahana veya 1 kilo asma yaprağı.
2 bardak **pirine,**
2 **bardak** zeytinyağ,
2 kilo soğan.
Pilâv ölçüsü su,
Fıstık, üzüm, nane, tarçın, karabiber şeker, tuz.

Lahananın yaprakları dikkatle ayrılır, sıcak suda hafif haşlanır, suları süzülüp bir tarafa bırakılır. Asma yaprakları da aynı şekilde haşlana rak hazırlanır. Yalnız, suyuna limon suyu ve limon kabuğu ilâve etmek lâzımdır.

Soğanlar gayet ince rendelenir, zeytinyağında hafif pembeleşinceye kadar kavrulur, evvelce üzerine sıcak su dökülerek haşlanmış pirinç yıkanır ve soğanlara ilâve edilir. Pirinçler tahta kaşıktan dökülünceye kadar kavrulmaya devam edilir. Pilav ölçüsü suyun yarısı pirince katılarak çekinceye kadar kaynatılır, ateşten alınıp ılınmaya bırakılır, içerisine bol nane ve yukarıdaki baharat konulur. Sonra iyice karıştırılarak, yapraklar çok sıkı olmayacak şekilde sarılır, muntazam şekilde tencereye dizilir, Kalan su buna ilâve edilerek üzerine bir tabak örtülür ve hafif ateşte suyunu çekinceye kadar pişirilir.

Semra CONKER

SOSYAL HAYAT

Moda

Bahar kapıya dayandı .

İkbaharı kim sevmez? Ama kadınlar için bu, yeni bir mesele demektir. Ev kadını bunun için kendi gardırobunu, çoluk çocuğun gardrobunu daha çok evvelden gözden geçirmek, gafil avlanmamak ve kapıya dayanan baharı, falso vermeden, ufak tefek ilâveler, tamirler ve yeniliklerle. karşılamak zorundadır. Yoksa bütün aile, baharda kendisini çırçıplak hissedecek, bir yere giderken giyecek bir kıyafet bulamıyacaktır.

Bilindiği gibi, Pariste hazır elbiseciler, büyük terzilerden çok daha evvel modellerini teşhir etmektedirler. Fakat onların büyük tersilerle ahenkli şekilde çalıştıkları bir gerçektir. Yani hazır elbisecilerin modelleri büyük terzilerinkini yakından izlemektedir.

Hazır elbiseciler, bu mevsim erkek taklidi kadın modasına veda edeceklerini söylemişlerdir ama, doğrusu, bir moda gelince, artık kolay kolay gitmemektedir. Bahar modası ne kadar kadınlık iddiasında "ise, gene de erkek havası etkisinden tam' kurtulamamıştır.

Renkli çoraplar ve Matahari tipi

Evet, çoraplar renklidir. Mavisi, moru, kayısı renklisi, pembesi, hardal renklisi vesaire, bu mevsim çok moda olacaktır. Hattâ beyaz çoraplı gık kadınlar da görülecektir ama, bunlarla eş olarak giyilen küçük topuklu renkli ayakkabılar gene spordur, gene erkek ayakkabısı havası taşımaktadır. Beli sıkı, spor ve aynı zamanda fantezi empermeabler ile kloş şapkaları Matahari tipini canlandırmaktadır.

Siyah yerine ve ciddi koyu renkler yerine açık renkler aranacak, özellikle beyaz ve altın sarısı çok moda olacaktır. Gene moda olan birşey, çizgili flanel kumaşlardır. Bunlardan tayyörler, pardesüler, sokak elbiseleri ve blâzerler -ceketler- yapılacaktır. Plili etekler, jüp - kilot şeklinde - pantalon - etekler özellikle göze çarpacaktır. Moda kumaşlar kareli, çizgili kuru kumaşlar ve geniş mesamatlı tweed'ler ile gabardindir. Gabardinler bu mevsim çok renkli olacaktır.

Bahar deyince akla gelen kıyafet, tayyördür. Ama bu mevsim tayyörler geçen mevsimlere göre çok daha çeşitli, çok daha değişik ve çok daha caziptirler. Tayyör, erkek kostümü gibi, artık her saatin elzem kıyafeti olmuştur.

Tayyör ceketlerinde başlıca üç şekil göze çarpmaktadır: Uzun ceketler, çok kısa ceketler ve yumuşak, hafif ceketler. Uzun ceketler arasında bazıları truvakar denilecek kadar uzun ve at kayafeti hissi verecek şekildedir. Bunlar belden aşağı kabarıklık kazanmıştır. Çift düğmeliler, cepliler, geniş yakalılar vardır.

Daha sade bazı uzun ceketler ise kupla cekete oturtulmuş veya sonradan bağlanmış kemerlere sahiptirler. Bu ceketlerin modaya yepyeni ve yıllardan beri unutulmuş bir veçhe verdiği muhakkaktır. Bunlar tutunduğu takdirde, onbeş yıl önceki, yirmi yıl önceki tayyörler moda olacak demektir.

Uzunca ceketlerin daha kullanışlı ve pratik olanları, klâsiğe yakın ceketlerdir. Bunların erkek yakalan, çoğu zaman yuvarlak bitimleri, bazen cep kapakları vardır. En kısaları, kol boyu ile aynı hizada bitmektedir. Bunlar vücuda ne çok sıkı sıkı yapışıktır, ne de çok fazla boldur. Kollar dar vücuda yakın olarak takılmıştır.

Ölmeyen kıyafet: tayyör!

Bu mevsimin kısa ceketli tayyörleri de, eskiye göre, çok değişiktir. Bunlar bolero tipi, vücuda âdeta bitişik, çok genç görünüşlü ve gerçekten kısa ceketli tayyörlerdir. Bunlar, uzun ların aksine, çoğunlukla yakasızdırlar ye bluzun yakası ile tamamlanmaktadırlar. Meselâ sık düğmeli, cepsiz, vücuda yakın kısa bir tayyör yakasızdır ve içinden giyilen küçük bebe yakalı bluz tayyör yakasından dışarıya çıkarılmakta veya "V" şeklinde açık bir kısa tayyör ceketi içten giyilen sveterle tamamlanmaktadır. Bazen de kısa ceket, mongomeri ceket veya döpiyes şeklinde karşımıza çıkmakta, vücuda iyice yaklaşmaktadır.

Hafif tayyörler çok hafif, geniş mesamatlı ve açık renkli, özellikle bej, krem, altın sarısı ve bu tonlarda tweed'lerden, örgü yünlerden, örgüye benzer kumaşlardan yapılmıştır. Bunlar normal uzunlukta, açık bebe yakalı veya minimini mintan yakalı, cep kapakları bulunan, vücuda yakın biçilmiş, fakat onun hatlarını sıkmadan düşen yumuşak, rahat tayyörlerdir. Bunlar düğmelerle kapatılmıştır. Bluz lar gözükmemekte, kendileri bluz ve ceket arası bir manzara göstermektedirler.

Mevsimin özelliği, kemerli, uzunca ceketli çift düğmeli, renkli gabardin tayyörlerdir. Bunlar çoğu zaman Matahari tipi gabardin kumaştan yapılmış kloş şapkalar, kumaş kasketler ve berelerle beraber giyilmektedir ve gençliğin modasını teşkil edecektir.



Bir kısa ceket
Şık ve *zarif*

Dernekler

1 numaralı Dernek

Geride bıraktığımız hafta içinde, Çarşamba gecesi, Irak Büyük Elçiliğinde, çok güzel bir suvare ile, kuruluşunun 36. yılını kutlayan Türkiye

Yardımsevenler Derneği, haklı olarak. 1 numaralı dernek sıfatını kazandı. Ayrıca Büyük Elçiliğin kapısında teşhir edilen çok ince, o nispette de ucuz elişleri ile büyük rağbet gördü. Gene, bu alanda Türkiyenin 1 numaralı kadını da muhakkak ki, Yardımsevenler Derneği Başkanı Dr. Mediha Eldemdi. Dr. Mediha Eldem, otuz küsur yıldır ömrünü sosyal işlere âdeta vakfetmiş ve bu alanda türk kadınının varlığını göstermesine önayak olmuştur.

19 Şubat 1928 tarihinde kurulan Dernek. Atatürk tarafından adlandırılmış ve o günden bugüna faaliyetine daima daha fazla hız vererek, muhtelif il ve ilçelerde 38 merkez ve 56 şube açmıştır.

Derneğin başlıca amacı ve ana prensibi, yardıma muhtaç kimseyi çalıştırarak, ona çalışma sahaları açıp, bu imkânları vererek yardım etmektir. Bunun yanında, iş yapma imkânından mahrum güçsüzlere, tahsilde bulunan gençlere ayrıca maddi ve mânevi yardımlar yapılmaktadır. Dernek, baş prensibine uygun olarak, yurdun muhtelif yerlerinde iş atölyeleri ve bu atölyelerde eğitim kursları açarak, vatandaşı hem iş sahibi etmiş, hem de el emeğini değerlendirerek, bunlara satış sahaları açarak, maddi gelir sağlanmasına önayak olmuştur. Birçoğu Dernek malı olan hizmet binalarında nakış, dikiş, trikotaj atölyeleri çevrenin ihtiyacını karşılamakta ve büyük müesseselerden olsun, şahıslardan olsun siparişler kabul etmektedir. Ankaradaki Genel Merkez binasının üst kısmı kız talebe yurdu olarak inşa edilmiştir. Dernek gençkızların 250 lira aylıkla burada huzur içinde tahsillerini yapmalarını sağlıyarak, ayni zamanda bir kültürel yardım müessesesi kurmuştur.

Yardım sevme heyecanı

Irak Büyük Elçiliğindeki suvarede üyeler, bir yandan ince ve zarif elişlerini misafirlere satmaya çalışırken, bir yandan da Dernek için yeni faal üyeler kazanmaya ve "yardım sevme" heyecanını yaratmaya çalışıyorlardı.

Davetliler arasındaki Prof, Dr. Rasim Adasal, yeni kitabından, kadının sosyal ödevlerini belirtici pasajları yakınındakilere okurken, üyeler, topluma yararlı olmanın verdiği sonsuz haz içinde, burada da koşuşuyor ve misafirlerini ağırlıyorlardı.

Bir yardımseven olan ve Yardımsevenler Derneği yararına şarkı söyliyen çok kibar ve değişik tipli Saniye Can ise, o gece Irak Büyük Elçiliğinde bütün kalpleri fethetmesini ve ankaralılara yardım aşkını aşılamasını bildi.

Dikkat, Dikkat!

Gerici Mesut Suna sayın İnönüye karşı giriştiği meş'um hareketi izaha çalışırken, bazı camilerde verilen vaazların etkisi altında kaldığını söylemiştir. Bu sözlerin gerçekle ve olayla olan ilgisini tespit edecek durumda değiliz. Ancak, muhakkak olan birşey varsa o da, 1964 Türkiyesinde, Ramazan ayında, gerici vaizlerin, başkente kadar yurdun her köşesinde rahatça çalışmış olduklarıdır. Bunlar, binbir emekle başarmaya çalıştığımız kalkınmayı, ileriye gidişi köstekleyici, akla, mantığa ve hattâ dine aykırı nasihatlarını okur-yaaar bile olmıyan saf ve geniş bir halk kitlesine yaymak üzere, korkusuzca ve fütursuzca faaliyet göstermişler, bu yönde kanun ve nizamları çiğnemişler ve en ufak bir takibata uğramamışlardır.

Başkentin birçok sokaklarında, kim olduğu bilinmiyen şahısların te**ravih namazı kıldırmak bahanesiyle balkonlara çıkıp ezan okuduklarını bu sütunlarda, geçen yıldanberi, her fırsatta yazar dururum. Hattâ, hattâ Akay sokağının başında, Atatürk Bulvarına iki adım ötede, kim olduğu bilinmeyen bir şahıs, sokak kaldırımlarında, ezan okuyarak ve izbe gibi korkunç bir yerde namaz gösterileri tertipliyerek halkı dine ve imana davet etmektedir.**

Bu şahısların din ve iman aşkına hareket etmedikleri acıktır. Fakat çevrelerinde pek çok kişiyi aldatmakta ve etkileri altına almaktadırlar.

Atatürkten ilham alan, onun yolunda yürümüş olan Habib Burgiba Tunusta Devlet dairelerinde, ödevli şahısların, oruç yüzünden ödevlerini aksatamıyacaklarını ve kalkınan bir memlekette, en büyük günahın ödevi aksatmak olduğunu ilân ederken, bizde, ne yazık ki, devlet daireleri mescide çevrilmiş, mesai saatleri bozulmuş, çalışma intizamı diye birşey kalmamıştır.

Ramazanda Kayseri» giden bir ahbabım, öğle vakti, kaldığı otelde ve dışarda yemek bulamamış, halkın geceleri hiç uyumıyarak sahuru bekledik-lerini ve sabah namazım müteakip derin bir uykuya dalarak, iftar vaktini ettiklerini, ekonomik hayatın altüst olduğunu görmüştür. Çalışmayı reddeden ve uykuda geçirilen oruç vaktinin oruç sayılamayacağını söylemek ise bir cesaret meselesi imiş!..

Bugün yurdun herbir köşesinde, masum halk kitleleri gösterişçi, çıkarcı, istismarcı din sahtekârlarının eline terkedilmiş, eski karaborsacılar, Vatan Cephesi kurucuları, sömürgenler. Reform Hükümeti idaresindeki ilerici Türkiyede sinsi ve tehlikeli bir yeraltı çalışmasına girişmişlerdir. Bunlar, ne yazık ki, kendilerini hiç olmazsa din yönünden ikaz edenleri komünistlikle itham edecek kadar da cüret sahibidirler.

Ben şahsen, sokaklardan, balkonlardan selâhiyetsiz ve şüpheli şahıslar tarafından okutturulan ezanların bir kısmını tespit ederek ilgililere bildirdim. Ayrıca Ankara Müftülüğüne telefon ederek, yetkili bir şahsın bu konuda beni aydınlatmasını istedim. Müftülüğün, yetkili şahıs olarak takdim ettiği Cemalettin Kaplan, namaz kılınan her düzlükte, her vatandaşın ezan okuyabileceğini bildirdi!

Ben. böyle olacağını sanmıyorum.

Devrimlerimizin kökü din istismarcılığının önlenmesine dayanır. Din istismarcılığı islâm dünyasının geri kalmasına sebebiyet veren en büyük faktördür. Büyük Atatürk bunu görmüş, milletimizi bu illetten kurtarmış ve böylece yalnız Türkiyeye değil islamiyete en büyük iyiliği yapmıştır.

Din istismarı olan her yerde dine aykırılık vardır, fesat ve kötülük vardır. Vatan hainleri din maskesi kullanırlar, komünizm dünyanın her yerinde, mikroplarını bu vasatta üretmiştir.

Dikkatlerimizi bu noktaya toplamak ve devrimlerimizin kökünü bu parazitlerden kurtarmak zorundayız.

Jale CANDAN

Transistorlar

Yeni bir buluş

Feza tekniğinden evlerde - hattâ ellerde - kullanılan radyolara, çeşitli ve çok karışık bilim âletlerinden insanınkinden miyon kere daha güçlü elektronik beyinlere varıncaya kadar sayısız uygulama alanları bulmuş olan, çoğunlukla bir gömlek düğmesinden daha ufak boyuttaki transistorlar son iki yıldanberi yepyeni bir piyasaya ve çok büyük satış imkânlarına kavuştu. En azından transistorlar ve bunlarla imâl edilen çeşitli radyolar, televizyonlar ve seslendirme aletleri kadar popüler olan diğer bir maddenin üzerinde transistorlara uygulama alanı bulundu ve başarıyla uygulandı.

İki yıldanberi bazı amerikan otomobil imalâtçıları - tabiî şimdilik ihtiyarî ve talebe bağlı olmak üzere - yaptıkları otomobillerin buji ateşleme tertiplerini transistorlu olarak yapmaktadırlar. Otomobille uğraşan herkesin, araba kendisinin olsun olmasın, gayetle yakından ilgili olduğu ve çok kere yakınma vesilesi teşkil eden bir konu vardır. Benzin motoruyla çalışan nakil araçlarında silindirin içerisinde sıkıştırılan benzin zerrecikleri ile hava karışımım tutuşturmak için, aslında elektrik kıvılcımı çıkarmağa yarayan bir izoleli parçadan başka birşey olmayan, "buji" kullanılır. Bunların istenildtği anda kıvılcım çakabilmesl de "distribütör" denilen ve üzerinde genel olarak motordaki silindir sayısı kadar uçlar bulunan bir döner anahtar yardımıyla sağlanmaktadır.

İşte mekanizma bu kadar basit olmakla beraber imalât ne kadar mükemmel olursa olsun pratikte en fazla arıza yapan yerlerden birisi otomobildeki bu ateşleme sistemleridir. Bunun başlıca sebebi distribütörde bujiyi ateşlemek üzere kullanılan endüksiyon bobininin birinci devresini açıp kapayarak ikinci devrede yüksek gerilimli bir elektrik asımı - çok kere gerilimi 15-20 bin volt kadardır - meydana getiren kontakların belirli bir süRe sonunda yanması, aşınması ve işlemez duruma gelmesidir.



Son model bir otomobil
Sıkıntıya paydos

Bu bozulma bobinin akımının oldukça yüksek olmasından - ortalama olarak 4 ilâ 4.5 amper kadardır- açılıp kapanmanın çok çabuk ve sık olmasından - dakikada 4 bin dönüş yapan bir motor altı silindirliyse dakikada 24 bin, sekiz silindirliyse 32 bin defa kontaklar açılıp kapanır - ve bobinin büyücek bir selfi, elektriksel ataleti bulunmasından ileri gelmektedir. Hernekadar bu durumu kısmen de olsa önlemek amacıyla bir "kondansatör" kullanılırsa da bunun her dönüş hızı ve her çalışma şartı için fayda etmediği görülmektedir.

Bakım istemeyen sistem

Yakanda anlatılan sebeplerin etkisine biraz da bakımsızlık ve malzeme kusurları karışınca otomobili kullananın başına ne gibi çorapların örüleceğini tahmin edebilmek zor olmasa gerektir. Nitekim şoförlerin çoğunun ağzından "platinlerin meme yaptığı" yolunda şikâyetler sık sık duyulur. Bu, distribütör kontaklarının bozulmasına verilen bir addır. Bunu önlemek için Amerikan General Motors firması uzun bir süredenbari elektronik yoldan bu ateşlemeyi yapmak amacıyla incelemeler yapmaktadır.

General Motors'un yaptığı incelemelerden çıkan ilk sonuç kontakların uzun bir sürede bozulmadan, önemli bir bakıma da tabi tutulmaksızın kalması için ilk olarak ateşleme bobininin birinci devresinden geçen akımın azaltılmasıdır. Bu ateşleme devresine bir transistorlu amplifikatör konulmakla çözümlenebilir. Ancak bunun da yeterli olmadığı incelemeler ilerledikçe görülmüştür. Çünkü kontaklar sadece elektrik akımının etkisiyle "yanmak suretiyle" bozulmamak ta, fakat özellikle yüksek motor hızlarında birbirine çarpmaktan ötürü de zamanla ezilip şekillerini değiştirmektedirler. Bunu önlemek ise dünyadaki en sert madenlerden birisi" olan platin kullanıldığı hâlde bile mümkün olmadığından kontak sistemi yerine konulacak bir metod araştırılmış ve nihayet bulunmuştur.

Yeni buluş, distribütördeki kontak çifti yerine elektromanyetik bir bobin koymaktan ibarettir.

Müspet sonuçlar

Yapılan denemeler çok ilginç sonuçlar vermiştir: çeşitli arabaların üzerinde monte edilmiş 200 kadar transistorlu sistemden ve 250 tane de laboratuvarda deneme altında tutulan sistemden toplam olarak bir milyon 650 bin kilometrelik yol denemesi ve 100 bin saatlik sürekli çalışma denemesi yapılmış bulunmaktadır. Laboratuvarda saatte 195 kilometrelik hıza tekabül eden iki sistem sürekli olarak 9 bin saat hiçbir arıza göstermeden çalışmıştır!..

Biricik teknik güçlük transistorların ısıdan etkilenmesi, oysa ki otomobil motorunun çıkardığı ısının hatırı sayılır bir derecede olmasıdır Bu yüzden transistorlu ateşleme sistemini otomobilin serin bir yerine tesbit etmek gereklidir. Bu takdirde görülen arızalar sadece binde 8 oranında olmakta, bunların da bir kısmı montaj hatası gibi sebeplerden ileri gelmektedir. Genellikle bu sistemler otomobilin ömrü süresince dayanmakta, peryodik bakıma ise hiç lüzum göstermemektedir.

MUSiKi

Haberler

Önümüzdeki haftalar daha canlı bir müzik faaliyetine tanık olacakları için ankaralı müzikseverler hep sevinmektedirler. İngiliz kornocu Barry Tuckwell'den sonra, yine ingilizlerden kurulu bir oda müziği topluluğu geliyor. Birinin adı müteveffa Amerikan Başkanınınkine benzeyen bu topluluk ta viyolonsel ve piyano çalan iki solocu eşliğinde bir de soprano var.

Almanyada çağdaş müziğin uygulayıcısı kuşaklardan besteci Karl Höller 3 Mart akşamı Cumhurbaşkanlığı Orkestrasını yönetecek ve kendi bestesi olan Sweelinck çeşitlemelerini çaldıracak. Ayni konserde İdil Biretten Mozart'ın mi bemol majör piyano konçertosuyla Igor Strawinskiy'nin çok ünlü bestesini, piyano ve orkestra için "Capriçyo" sunu dinleyeceğiz. Konser Ravel'in İspanyol Rapsodisiyle sona erecek.



İdil Biret
Sihirli parmaklar.



Konseri veren : Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası.

Yöneten : Gotthold E. Lessing..

Solocu : Barry Tuckwell (Korno).

Konserin yeri: Ankara Konser Salonu.

Günü : 22 Şubat 1964, Cumartesi Saat 20.30 da.

Tertipleyen : Ankara Filarmoni Derneği.

Program : Biri Çağdaş, diğeri neo-romantik iki alman ve diğeri millî ekole dâhil olmayan bir rus bestecinin eserlerinden ibaretti:

1. B. Blacher : "Concertante Musik",
2. R. Strauss: Korno ve Orkestra için Konçerto, mi bemol majör,
3. P. I. Çaykovski: Beşinci senfoni.

Konserin Özellikleri : Uzun zamandanberi ne Ahkamda ne de Türkiyenin diğer sanat çevrelerinde korno konseri verilmemişti. Çok önceleri, 1937 de, Cumhurbaşkanlığı Orkestrasına kornocu ve o sıralarda yeni kurulmakta olan Devlet Konservatuarına da korno öğretmeni olarak çağrılan alman saantçı Ernst Paul, birkaç oda müziği ve bir de orkestra konserinde bu pırıl pırıl parlayan gösterişli çalgının nasıl çalınabileceği hakkında ancak bazı örnekler vermişti.

O günden bugüne orkestrada ara sıra duyulan solo pasajlar dışında Türkiyedeki müzikseverlerin korno solosu dinleyebihneleri ancak plakların aracılığı ile olabilmiştir. Oysa ki orkestranın, özellikle romantik çağdan buyana en önemli çalgılarından biri sayılan, gayet etkili bir tonu ve çalınış tarzı olan, ama bu özelliklere karşı solocuya büyük ve aşılması zor güçlükler çıkaran korno, aslında, eskiden av partilerinde kullanılan borulardan farklı birşey değildir. Daha önceleri, insanların uzaklardan birbirleriyle işaretleşmek için kullandıkları boynuzdan yapılmış borular da aynı sınıfa girerler. Ancak orkestra kornosu pistonlarla donatıldığı için ses bandı çok daha genişletilmiş ve tonu mükemmelleştirilmiştir.

Çalınması bu denli zor olan çalgıyı iyi çalanlar arasında zamanımızın en önde gelen sanatçılarından birisi olan Barry Tuckwell sayısız konserleri ve resitalleriyle, değerli bir kolleksiyon teşkil eden plâklarıyla çalgının sayılı virtüozlarındandır.

Beğendiklerim : Bu sezonda iki senfonik şiirini dinlediğimiz Richard Strauss'un sevimli ve çok çalınan komo konçertosunu dinlemekle bütün ankaralı müzikseverler zevk duydular. Üstelik, çalış kadar orkestranın eşliği de olumluydu. Zaten Richard Strauss bütün bestelerinde orkestra üyelerine zaman zaman sololar yaptırır, bu konçerto olsa olsa solo partisi daha uzun süren bir çeşit senfonidir.

Beğenmediğim : Programda konçerto hariç diğer parçaların geçen konserdekinin ayni olması dikkati çeken bir husustur. Özellikle aradan aşağı yukarı on günlük bir "dinlenme"' tatili geçtikten sonra verilen bu konserde biraz çeşni değişikliğini herkes aradı.

Şef Lessing Çaykovskinin besinci senfonisinin son kısmında bazı kısaltmalar yapmış. Bazı bestecilerin -özetle Chopin, Moussorgsky ve Paganini gibi- eserlerinde sonradan diğer bazılarının değişiklikler yaptığı bilinir ama bu. gerektiği için yapılmıştır. Oysa ki, Çaykovski gibi kişiliği **olan** bir orkestra bestecisine bunu uygulamak hoş kaçmamış, üstelik bilhassa güzel olan ikinci bölümle sonuncunun arasındaki dengeyi bozmuş...

Sonuç : Genellikle başarı derecesi ortadan yukarıydı denilebilir. Nitekim Bacher **ile** Çaykovskinin çalmışı ilkinden daha iyiydi.

Daniyal ERİÇ

S i N E M A

Filmler

Remarque ve "Ölmeyen Aşk"

Sinemanın romanla tanışıklığı, ilk usta Melies ile başlamaktadır. Lumiere, sinematografı bulduktan sonra bu araçtan yalnız bilimsel bir nesne olarak faydalanılacağına inanmıştı. Sinemanın da tiyatro gibi bir "temaşa" konusu olabileceğini düşünen ve buna aklı yatan ilk kişi, Melies'dir. 1895-1904 yılları arasında Melies, çoğu 700 metreden fazla tutan uzunlukta, 40Q0'e yakın film çevirmiştir. Bunların arasında salt harekete dayanan filmler kadar, belirli bir konusu olan, bunu işleyen filmler de vardır.

.1897-1907 yılları ise, Melies'nin bellibaşlı romanları filme almaya savaştığı yıllardır. Bunların içinde en önemlileri, Jules Verne'nin "Dünyadan Aya Yolculuk"u, "Denizaltında Yirmibin Fersah"ı, Defoe'nun "Robinson Crusoe" sü ve Swift'in "Gülliverin Yolculukları" dır. Melies'den sonra, sinema hiç bir bilim dalında görülmeyen bir teknik hızla ilerlemiş. Almanyaya, İtalyaya, yukarı Kuzey Avrupa ülkelerine ve Amerikaya atlamış, hele Melies'nin olağanüstü bir ilgi ve seyirci toplayan sinemaya roman aktarma yolu, sonraları sessiz ve sesli sinema için, âdeta, bîr çeşit "hazine" olmuştur.

Melies'den günümü?, kadar, yetmiş şu kadar yıl içinde sinema, her geçen yıl içinde birkaç tanınmış romanı sinemaya aktarmıştır. Sinemanın uluslararası bir dil oluşu, yapımcıları bu dilden alabildiğine yararlanmaya itişi, XX- yüzyıl insanının hızlı yaşayışı, tembel fikir yönü bunu zorunlaştıran sebeplerdendir.

Sinemanın romana tek kötülüğü, aslına sadık kalmamasındadır. Filmlerin büyük çoğunluğu, aydın seyirci yerine, kültürsüz, kolaya alışmış seyirci için hazırlanmaktadır. Romanda pek de önemli olmayan, arka plânlarda kalan silik bir aşk serüveni, bu yüzden - bakıyorsunuz - filmde ana tema haline getirilmiş. Yine bu yüzden romanda ölen kişiler, filmde ölmemekte, dağınıklık birleştirilmekte, acı tatlıya. bağlanmaktadır. Hugo'nun "Notre Dame de Paris'i, William Dieterle'nin rejisörlüğünde filme aktarılırken, son, baştan ayağa değiştirilmiştir. Romanda Quasimodo ile Esmeralda ölürler, hikâye de büyük bir kötümserlikte biter. Dieterle ve senaryocuları filmde böyle yapmamışlardır: "Son" da Esmeralda sevgilisi şairle mesut bir hayata doğru giderken, Quasimodo da kilisenin tepesinde gözü yaşlı, bağrı yanık bakakalır. Dieterle, romandaki kötü havayı, seyircinin arzusuna uyarak bu çeşit bir iyimserlikle değiştirmiştir.

İki ayrı görüş

Eoman-sinemada iki görüş çarpışagelmiştir. Birincisi yazarın, ikincisi rejisörün görüşü. Rejisör, elbette ki, yazarın görüşlerini olduğu gibi sinemaya aktaran kişi demek değildir. En azından onun da yazar kadar yaratıcı yönü olduğunu kabullenmek gerek. Roman yazarı, yarattığı kişiler ve olayları kendi hayâlinde canlı imajlar halinde görmüştür. Öte yandan okuyucu, kaimelerin, tasvirlerin altında kişileri, sahneleri gözönünde tutarak, eserin kendine göre bir çeşit tanımlamasını yapar. Yazar, imajlardan kelimelere, okur kelimelerden imajlara geçer. Elbette yazar ile okuru arasında birçok yönlerden ayrıntılar olacaktır. Oysa film, yazar ile okurun bu ayrıntılarım ortadan kaldırmaya çalışan bir köprü görevindedir, her iki yanı da memnun etmeye çalışır. Sinemada romanın bütünlüğü yoktur, kelimelerle harketten doğan bir birleşim vardır.

Gerçekteki bütünlük, yazarın hayalî görüşüyle kaybolmuştur. Rejisörün tek düşüncesi, tek sorumluluğu, okurun hayâl ettiği gibi bir film ortaya koyabilmekten öte değildir. Bu da rejisörün sahneye koyma gücüne, o güçten gelme inandınna çabasına bağlıdır. Rejisörle oyuncu, kişisel görüşlerini bütün güçleriyle ortaya koyarak bu görüşün, yazarın gerçek görüşü olduğuna seyirciyi inandırabilirler. Hiç bir film, romanın izlediği akışı izlemekle sorumlu değidir. Sinema, romanın birçok yönlerini atlar.

...ve Remarque adlı yazar

Çağdaş alman yazarlarının en ünlüsü Erich Maria Remarque, sinemanın ve sinema seyircisinin yabancısı değildir. İlk romanı "Batı Cephesinde Yeni Birşey Yok", Birinci Dünya Savaşını ve savaş içindeki insanları bütün gerçek yanlarıyla ele alınış, savaşı insancıl bir eleştiri açısından kıyasıya yermiştir. Eser, bütün dünyada görülmemiş bir ilgiyle karşılandı ve İncilden sonra en çok basılıp satılan edebi roman olmak durumuna erişti. Bir yıl sonra da Holiywood, Remarque'ın bu eserine el attı ve Lewîs Milestone -o günlerin Hollywood'u için hayli cesur sayılan bir çıkışla - "Batı Cephesinde Yeni Birşey Yok" u sinemaya aktardı. Film, en azından romanı kadar, bütün dünyada geniş yankılar uyandırdı.



Erich Maria Remarque
Zoraki oyuncu !

Remarque, romanında yalnızca savaşı anlatmıyordu, savaş ile birlikte dostluğu - insanoğlunun, gelecek için bu tek umutlu yanını - geniş bir şiirsel hava içinde işliyordu. Dönem, savaş-sonrası Almanyasında nazilerin güçlenmeye başladığı yıllardır. Savaştan yana olan bir iktidar için. elbette. Remaxque ve benzeri yazarlar tehlikelidirler ve yazdıklarının mutlaka yasaklanması gerekir. Nitekim, öyle de oldu. Remarque'ın iki eseri "Batı Cephesinde Yeni Birşey Yok" ile, onun devamı olan "Dönüş Yolu" naziler tarafından afaroz edildi, yakıldı ve Remarque, memleketini terketmek zorunda bırakıldı. Yazar, bundan sonra uzun bir süre vatansız - İsviçrede ve Fransada yaşadı, Birleşik Amerikaya göç etti ve oraya yerleşerek amerikan vatandaşı oldu.

Remarque'ın, ilk iki kitabından sonra yazdıkları hep bu sürgün yıllarındaki yaşantılarının serüvenleridir. Dostluk, dayanışma, bir an bile olsun sönmeyen ümit, savaş yıllarının ordan oraya sürdüğü dayanaksız insanlar, bıkmalar "İnsanları Seveceksin" de,

Zafer Abidesi"nde, "Ölümsüz Günler" de, "Hayat Kıvılcımı"nda, "Lizbonda Gece"de ve "Sevmek ve Ölmek Zamanı"nda geniş bir yer tatmakta devam etmektedir.

"Sevmek ve Ölmek Zamanı'»

"Batı Cephesinde Yeni Birşey Yok", "Üç Arkadaş" ve "Zafer Abidesi"nden sonra "A Time To Love And A Timeme Die-Ölmeyen Aşk" -"Sevmek ve Ölmek Zamanı" - Remarque'ın sinemaya aktarılan dördüncü romanıdır. "Batı Cephesinde Yeni Birşey Yok" ile "Zafer Abidesi"nin rejisörü Lewis Milestone, "Üç Arkadaş"nki Frank Borzage, sonuncusununkl ise Douglas Sirk'tür. "Dönüş Yolu" ve "Ölümsüz Günler" ile "Üç Arkadaş", aşağı yukarı birbirlerini bütühleyen eserlerdir. Ayni kuşaktan ve Remarque havasına en fazla yaklaşan iki rejisör - Milestone ile Borzage- sinemada da "Batı Cephesinde Yeni Birşey Yok" ve "Üç Arkadaş" ile bu bütünlüğü sağlamışlardır. İlk Remarque. filminden onsekiz yıl sonra Milestone'un yeni Remarque aktarması "Zafer Abidesi" ise, Remarque'severlerle Milestone'cuları hayâl kırıklığına uğratmıştır. Milestone çok gerilerdedir ve "Zafer Abidesi", Remarque açısından, gerçek bir gülünçlük abidesi olup çıkmıştır.

Fransız sinema tenkitçilerinin bir bölüğünün - Cahier du Cinema'cıların- Hollywood sinemasmda 1950'den sonrasının en güvenilir rejisörlerinden saydıkları Douglas Sirk -bugüne kadar yaptıkları arasında bir tek Faulkner aktarması başarılı görünmektedir- elinde Remarque neye dönecekti, doğrusu beklenmeye ve seyredilmeye değerdi

İlk iki kitabı ile Birinci Dünya Savaşında savaşan insanları, "ölümsüz Günler" ve "Üç Arkadaş" ile de hemen savaşertesindeki ortamı, yaşama zorunluğu ile güçlükleri -daha doğru bir deyimle, yeniden savaşı ve savaşan insanları- anlatan Remarque, "Hayat Kıvılcımı", "Lizbonda Gece", "Zafer Abidesi", "İnsanları Seveceksin" ve "A Time To Love And A Time To Die - Ölmeyen Aşk" la da yeni savaşa, İkinci Dünya Savaşma dönmüştür. Bu romanlarında savaş başlan, ortası ve savaşın sonlarında sınır boylarını, Parisi, toplama kamplarını ve çöküntüyü sürdüren Almanyayı bütün gerçek kişileriyle ele almaktadır. "Ölmeyen Aşk". bu sonuncunun, çöküntü yıllarının savaş cephesiyle Almanyasının hikâyesidir.

Mangaldaki kül ve Sirk

Herşeyden önce şunu kabul etmek gerekir: Douglas Sirk, hiç bir zaman bit Remarque aktarmacısı delildir ve olamamıştır. Çünkü o güçten yoksundur, o yoruma varamamıştır. Bunda birinci derecede sorumlu, gerçi, senaryocu Orin Jennings'dir ama, Sirk'in resimlemesi de buna ayrı bir tüy dikmiştir. Remarque, herşeyin üstünde savaşa karşı çıkmış, barışsever bir yazardır ve bütün romanlarında savaşın amansız bir tenkitçisi kesilir. Douglas Sirk için de senaryocu Jennings için de Bemarque'ın bu yanı pek önemsenmemiştir. Her iki memur kişi için üzerine düşülmesi gereken, Ernst -John Gavin- ile Ellzabeth'in -Liselette Pulver- aşklarıdır, çok kısa süreli serüvenleri içinde Keenan Wynn ve Don De Fore'un gülünçlükleridir.

Rus cephesinde bir alman birliği hem döğüşmekte, hem de ağır ağır geri çekilmektedir. Sirktin filme girişi böyledir. Sonra bu birliğin kişileri arasında gerçek kahramanımızı buluyoruz. Ernst Grauber, tam anlamıyla Remarque kişisi değildir. Ne savaştan yanadır, ne savaşa karşıdır. İzinli olarak yurduna döner. Savaş, herşeyi yakıp yıkmıştır. Ernst, ailesinden hiç kimseyi bulamaz. Aranırken, aile doktorlarının kızı Elizabeth ile karşılaşır. Bu arada savaş içersindeki Almanya kısa ve kalın çizgilerle verilmektedir: Karaborsa, partizanların merhametsiz davranışları, vahşi bir hayvan gibi izlenen insanlar ve bunların arasında, herşeye rağmen filizlenen bir aşk... Sirk, bu sayılıp dökülenleri öylesine bir baştan savmacılık, öylesine bir yüzeydecilikle vermekte ve anlatmaktadır ki, insan ister istemez, harcanan çabaya ve hepsinin üstünde Remarque adındaki yazara acıyor.



John Gavin ve Pulver "Ölmeyen Aşk" da

Bir *yazar böyle öldü!*

"A Time To Love And A Time To Die-Ölmeyen Aşk" ın sunma yazıları öncesinde bir öndeyiş var. "Batı Cephesinde Yeni Birşey Yok" yapıldığı yıl, bütün dünyanın sözünü ettiği bir film olmuşmuş ve o filmin elemanları - rejisörü, senaryocusu ve oyuncuları - beklenmedik bir başarıya ulaşıvermişlermiş. "Ölmeyen Aşk" da bunu yapacakmış. Bekleniyormuş.

Gerçek odur ki, Universal-International şirketi ile Douglas Sirk ve John Gavin ile Liselotte Pulver, o gün-bugün hâlâ beklemektedirler!..

Yeni bir hamle mi ?

Vildân Aşir SAVAŞIR

Devlet Bakanı sayın Malik Yolaçın Beden Terbiyesi Genel Müdürlüsü bütçesinin Büyük Millet Meclisinde görüşülmesi sırasındaki açık yürekli davranışı, Parlamentoda olduğu kadar, hadiseleri izleyen çevrelerde de müspet intiba uyandırmıştır. Genç Bakan bir yandan devrini tamamlamış görünen yürürlükteki kanundan gelme güçlükleri, bir yandan da bugün iş başındaki sorumlu kadronun yetersizliğini belirtmiş ve sporumuzun A dan Z'ye kadar gözden geçirilip bir reforma gidilmesinin kaçınılmaz bir zaruret olduğunu açıklamışta*. ,

Bu resmi açıklama yeni olmakla beraber, Bakanın bu görüşte olduğu epeydir bilinmekte idi. Onun için spor adamlarımızın çoğu bu konudaki fikirlerini çeşitli vesilelerden faydalanarak söylemiş bulunuyorlar.

Gerçi bunlar uzun tecrübelere dayanan teşhisler ve uyarıcı fikirlerdi. Karar mevkiinde bulunanların bunlardan faydalanacaklarında da şüphe yoktu. Ne var ki otorite bellediğimiz kişilerin çoğunluğu, konuya ya sade kendilerini ilgilendiren açıdan bakıp fikirlerini açıklamışlar, ya da üzerlerine aldıkları teknik veya idari sorumluluk dolayısıyla çektikleri çileden hareket edip dertlerine deva aramışlardır.. Onun için söylenenler - doğru da olsa - temel problemden uzak, sıva tamiri kabilinden palyatif tedbirlere inhisar etmekten öteye geçememiştir.

Masraflı profesyoneller, pahalı antrenörler besleyen kulüp idarecisinin gözünde mesele, fazla gelir sağlayan organizasyon ile buna ileten alabildiğine davranış hürriyeti, çok para toplamaya elverişli -her türlü masrafı Devlete ait - tesisler ve spor işlerimizi bu anlayış içinde yürütecek mevzuat olmuştu. Güreşteki başarılara alışmış, her şeyi onda gören meraklının, hattâ sorumlunun gözü ise "as kadro"ya, onu ayakta tutmanın yoluna takılmış, okulun dışındaki koca spor dünyasına arkası dönük, bahçesiz, salonsuz okulunda teşvikten, himayeden mahrum öğretmen, kendi tasalarını anlatmış, fazla ders saati, spor günü, malzeme istemişti. Hekimin dâvası başka, eğitimcinin derdi başka idi. Spor teknisyeni ise bunlardan başka bir dil konuşuyordu. Usta bir sentez, bu malzeme ile, yıllardır işleyen yaraya belki faydalı bir merhem karabilirdi. Ancak, hiç şüphe edilmesin ki bu soydan bir tedbir asla hastalığın yürüyüşünü durduracak bir deva olamazdı.

Bize kalırsa, bu meseleyi ancak tümü ile ele almada isabet vardır. Her sorulana yorulduğu yerde han yaptırmanın, her nabza göre şerbet vermenin neticesizliği çok denenmiştir. Biz herşeyden önce, kendi kendimize sunu sormalı ve yalansız cevabım vermeliyiz: Toplum olarak oyunu, cimnastiği, sporu, boş zamanları değerlendirme faaliyetlerini içine alan beden eğitimi dâvasının bir sağlık, bir iyi nesli, bir üstün karakter ve ahlâk dâvası olduğuna gönülden inanıyor muyuz? Bu eğitim vasıtasının nimetlerine her milletten daha muhtaç, bu yolda alınması mûtad tedbirler bakımından, herkesten geri olduğumuzun farkında mıyız? Prensiplerimizi açıklayacak soruları ondan sonra sıralâmalıyız. Meselâ: Devletin beden eğitiminden geniş kitlelerin faydalanmasını sağlamada, onu her yaşta vatandaşa ulaştırmada sorumluluk kabûl etmesinin zaruret olduğunda fikir birliğimiz var mı? Devlet bu görüşle işe satılacaksa nelere, nerelere kadar el uzatacak, emek harcıyacak, idare ve kontrolünün sınırlarını neye göre tesbit edecektir, adını koyabildik mi? Kuracağı organların önünde dev gibi problemler hal çaresi beklerken işi gücü bırakıp müsabaka tertipçiliği ile takat tüketmelerini önleyecek tedbirleri almağa gönlümüz razı olacak, gücümüz yetecek mi? Tez gelişmenin şartı, her seviyede öğretici, idare ve kontrol edici kadroyu yetiştirmek, saha, tesis ve malzeme eksikliklerimizi tamamlamak olduğuna göre, bu yolda hazırlanacak bir plânın prensiplerini koyabilecek iniyiz? Devletin, beden eğitimi çalışmaalrının yükünü taşıyabilmesi (için nasıl bir teşkilât kurmasının yerinde olacağı hakkında kararımız var mı? İçimizde, "Bakanlık olsun" diyenimiz var, "bu iş Maarif işidir, ona bırakalım" diyenimiz var. Gençliğin toplu olarak bulunduğu bütün çevrelere hükmetmeğe kâadir bir organizasyonun hasretini çekenimiz var ve bütün bunların tersine okulu, kulübü, orduyu, mahalledeki çocuğu kendi kaderine terkedıip, başarıyı onların kendi kendilerine organize olmalarına bağlayanımız var.

Topluma taallûk eden işlerde tedbir diye, iyice belirtilmiş bir hedefe kestirme ve emin yoldan varmanın çaresine derler. Spor işlerimizde reformdan bahsederken, evvelâ nereye varmak niyetinde olduğumuzu bilmeliyiz.

Boş yere ıstırap çekmeyiniz...

Bütün ağrılara karşı



GRİPİN

itimatla kullanabileceğiniz en müessir ilâçtır



GRİPİN nezle ve grip başlangıcında bir çok fenalıkları önler

GRİPİN baş, diş, adale, sinir ağrılarını bıçak gibi keser

GRİPİN sinir ve bel ağrısından eser bırakmaz

GRİPİN bayanların muayyen zamanlardaki sancılarında faydalıdır

GRİPİN mideyi bozmaz, kalbi yormaz

GRİPİN Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekilliğinin husus̈i ruhsatını haizdir

GRİPİN

Kininli Gripin 4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir.